

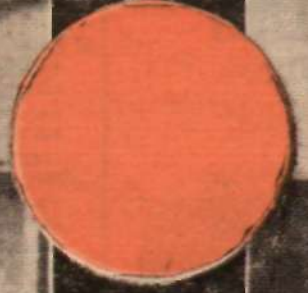
ANIT

Haftalık Dergi • 9 Temmuz 1968 • Sayı: 80 • 125 Kuruş

İSTEKLERİMİZ
KABUL EDİLİNCEYE
KARAR BOYKOTA
DEVAM ENCE

TÜSTAV

İŞÇİ GENÇLİK EYLEMLERİ

HAFTANIN
NOTLARI

Şeref üyeleri.

Halkevleri Genel Başkanı, AP senatörü Celal Ertuğ, İsmet İnönü ve Celâl Bayar'ın Atatürk Enstitüsü tabii şeref üyeliğine seçildiğini açıklamıştır. Celâl Bayar'ın «Atatürk zamanında başbakanlık yaptığı ve milli mücadele sırasında hizmetlerde bulunduğu» gerekçesiyle Atatürk Enstitüsü şeref üyeliğine seçilmesi tepkilere yol açmış ve İnönü bu konu ile ilgili sert bir beyanat vermiştir. Halkevleri Genel Başkanı Prof. Ertuğ ise yaptığı basın toplantısında İnönü'yü suçlayarak «Enstitü'nün hem Atatürk'ün fikir hazinesini halka tanıtmak için kurulduğunu, hem de hiçbir siyasal kanaatin bu müessesenin kapısından içeri giremeyeceğini ileri sürmüştür. Öte yandan tabii senatör Ahmet Yıldız da bir basın toplantısı yapmış ve Celâl Bayar'ın tabii şeref üyesi seçilmesi ile ilgili olarak «Halkevlerini kapatan, Atatürk düşmanı Saidi Nursi'yi devlet arabalarında dolaştıran, devrimlere ihanet eden, Atatürk'ün başını: dış politikacılığını uyduluga çeviren ve devlet gücünü bir zümrenin yararına kullanan meşruluğunu yitirmiş bir iktidarın başı, Atatürk Enstitüsünün şeref üyesi olarak Han ediliyor.» demiş. Bayar'ın şeref üyeliğine seçilmesini protesto etmiştir. «Tabii şeref üyesi seçilen Bayar ise, eski demokratları organize etmek için çalışmalarına devam etmektedir. Son olarak taraftarları ile birlikte eski demokratların kulübü olan «Bizim Ev» in Samsun şubasını açmıştır.

Zam... Zam... Zam...

■ Kok, linyit ve taş kömürü fiyatlarına ton başına 20 - 25 Lira zam yapılmıştır. İktidar, zamama gerekçe olarak, kömür işçilerinin ücretlerine yapılan zammı göstermektedir. Kömür işletmelerindeki israfı önlemek ve üst kademelerdeki kadro fazlalarını temizlemek yerine zammı seçen iktidar, 1960 öncesinin ekonomik politikasını yürütmekte kararlı olduğunu ortaya koymaktadır. Kömür fiyatlarına yapılan zam, zincirleme olarak bir çok ihtiyacı maddesini de etkileyecek ve bundan da dar gelirlil yurttaş büyük zarar görecektir.

Kırat'ın nahi

■ Bayındırlık Bakanı, Boğaz Köprüsü ile ilgili çevre yollarının yapımına 1969 yılında başlanacağını ve çevre yolunun bir «at nahi» ni andıracağını açıklamıştır. Gizli tutulmakla beraber, güzergahı bilinen çevre yolu üzerindeki arsaların fiyatı bir kaç misli artmıştır. Yalnız çevre yolları için 250 Milyon Lira harcayacak olan Boğaz Köprüsü'nün projesi bir İngiliz firmasına ihale edilmiştir. Bakan, vatandaşla alay edeceğine yaptığı konuşmada, Boğaz Köprüsü'nün Türkiye'de büyük bir ferahlık yaratacağını ileri sürerek «Bu sebeple, Boğaz Köprüsü değil, Türkiye Köprüsü demek daha doğru olacaktır» demiştir.

Metropol!

■ İçişleri Bakanlığı büyük şehirler dolaylarındaki belediye ve köylerin üzerinde bir otorite kurabilmek için hazırlıklar yapmaktadır. Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı Şerif Tüten'in emrindeki bir kurul, İstanbul, İzmir ve Bursa'da araştırmalar yaparak, üç şehir dolaylarındaki bütün köy ve belediyelerin üzerinde otoriteye sahip metropolsel bir müessese kurmaya çalışmaktadır. Bu organ, yetkili bulunduğu bölge içindeki belediye meclislerinden seçilecek üyelerden kurulacak ve üstün bir otoriteye sahip olacaktır.

Gecekondu yıkımı

■ Ekrem Barlas'ın Ankara Belediye Başkanlığı kesintisiz kesinleşmez, geçen sayıya da belirttiğimiz gibi, yıkım ekipleri derhal harekete geçirilerek başkentte seçimden sonra yapımına göz yumulan yüzlerce gecekonduyu yerle bir etmişlerdir. Gecekonducularla yıkımcılar arasında şiddetli çatışmalar olmuş ve Toplum Polisi'ne korunan ekipler, yüzlerce gecekonduyunun yıkılmasını sağlamışlardır.

Fruko takviyesi!

■ Başkent Ankara'da sayıları iki binin üzerine çıkarılan ve halk arasında «Frukolara» denen toplum polisinin takviyesi için yeni harcamalar yapılacaktır. Toplum polisi için yapılan alüminyum kalkanlardan sonra Batı Almanya'ya da, toplulukları dağıtmak amacıyla kullanılmak üzere özel araçlar ısırlanmıştır. Her biri 200 - 250 bin lira arasında satın alınacak araçlar, ilk kez Paris olayları sırasında Fransız polisi tarafından kullanılmış ve bu konuda çekilmiş fotoğrafları gören Sükan derhal sipariş emriyle verilmiştir.

AP yan çiziyor

■ Eski DP'lilere siyasi haklarının iadesi konusundaki çalışmalarında AP'li bir çizimdedir. YTP'nin anayasada değişiklik yapılmasını öngören kanun teklifini önlemek amacıyla Feyyaz Köksal'a bir kanun teklifi hazırlayan AP kurmayları, eski DP'lilere siyasi haklarını iade etmeyi, fakat parlamentoya girmelerini önlemeyi planlamıştır. Son zamana kadar «af» ı istismar ederek oy avcılığı yapan AP iktidarı, şimdi, eski DP'lilere kesin olarak sırt çevirmiş bulunmaktadır. Geçen hafta ortasına kadar YTP'nin anayasada değişiklik isteyen teklifini 30. AP kurmayınca hazırlanan teklifi ise 204 milletvekili imzalamıştır. Öte yandan, Ankara AP senatörlerinden Yiğit Köker ile Turgut Cebe, AP'den istifa ederek eski Demokratlar'ın saflarında yer almışlardır.

Stok azaldı

■ AP'nin iktidara geldiği 1965 yılından bu yana, Türkiye'nin altın stoklarının yarı yarıya azaldığı anlaşılmıştır. Bu süre içinde dolar karşılığı net altın miktarı 79 milyon 900 bin dolardan 30 milyon 600 bin dolara düşmüştür. Net altın ve döviz stoklarında görülen bu tehlikeli azalmayı, yatırımlar için gerekli döviz sağlanmasında büyük güçlükler yaratarak ithalâtın kusulmasına yol açacağı, böylece Türk ekonomisinin tehlikeli bir boğaza girmiş olduğu belirtilmektedir. Bu dar boğazda, iktidarın tutarsız ekonomik politikasının bütün yükünü dar gelirlil vatandaşlar çekecektir. Ekonomideki bu tehlikeli gelişmenin 1969 seçimlerine daha da şiddetlenmesi kaçınılmaz bir sonuç olacaktır.

Ahı alınacak

■ Geçen sayımızda açıkladığımız gibi Gaziantep'de öğretmen kıymına girilmesi üzerine TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt bir konuşma yaparak «Günümüzde milli eğitimde adalet kalmamıştır. Partizan milli eğitim yöneticileri ve bakanlar iyice bozulmuş bir düzenin sembol kişileri haline gelmişlerdir. Eski ve antidemokratik kanunlar da ne yazık ki bunlara fırsat vermektedir. Buna rağmen mahkemelere gitmekte ve yargıçlara güvenmekteyiz. Başka hiçbir ilgiliden ve yetkiliden umudumuz kalmadığı için yargıçlardan medet ummaktayız. Bir ulusun öğretmenlerine bu kadar ediyet fazladır. Biz bu öğretmenlerin ahını yerde bırakmaya çağırız demizdir.

Sunay'ın sorusu

■ Sosyal Sigortalar Kurumu'nun 23. Genel Kurulu sona erdikten sonra kurul adına Çankaya'ya giden bir heyete Cumhurbaşkanı Sunay, «Bu toplantı nedir? Bir cemiyet mi?» diye sormuştur. Tebessümle karşılanan bu soru üzerine heyettekiler Sosyal Sigortalar Kurumu hakkında gereken bilgileri vermişlerdir. Öte yandan, Sunay'ın TIP ve öğretmenler hakkındaki sözlerine karşı tepki devam etmektedir. Azam Devcioglu, Cengiz Yüksel, Metin Öztürkoglu ve Sevan Akol adındaki vatandaşlar, Sunay'a çektiikleri telgrafta «Her Türk öğretmeni ve TIP'in her üyesi, senato üyeliği bir yana, Reisicumhuriyet makamını şerefle temsil edebilecek kimselerdir. Bu hususu böylece bilmeniz ve ona göre harekette bulunmanız mevkîiniz icabıdır demişlerdir.

ANT yargılandı

■ Turizm Bakanı Kürşad hakkında yazdığı bir yazıdan dolayı gazeteci Necdet Onur'un tutuklanması üzerine yayınladığımız «Basına karşı terör ve Kürşad olayı» başlıklı yazıdan dolayı dergimiz sahibi Doğan Özgüden ve o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Savcı, mahkeme kararı üzerine mütalâa yürüttükleri iddiasıyla Özgüden ve Uçar'ın Basın Kanunu'nun 30. maddesine göre altı ay hapislerini istemektedir. Özgüden ve Uçar'ın soruşturması yapıldıktan sonra, Necdet Onur hakkında verilen kararın öğrenilmesi için duruşma başka güne bırakılmıştır. Öte yandan aynı gün TMTF eski başkanı Cavit Savcı da Bornova Savcısı Osman Kıryaşaroglu'na hakaret ettiği iddiasıyla iki buçuk ay hapse mahkûm edilmiştir.

Çağlayangil

■ Dışişleri Bakanı Çağlayangil yirmi kişilik bir heyetle Moskova'ya gitmiştir. NATO toplantısında Amerika'ya bağlılığını açıklayan Çağlayangil, Moskova'da da Sovyetler'den yardım almak için temaslarda bulunacaktır.

İşçilerin boykotu

■ Karabük Demir ve Çelik Fabrikalarında çalışan 12 bin işçi Amerika'dan ithal edilen fasulyenin yemek olarak verilmesini ve soya yağı kullanılmasını protesto amacıyla yemekhaneyi işgal ederek yemek boykotuna başlamışlardır. İşçiler, Amerikan malzemesinin kullanıldığı bu yemeklerin içine de kum atmışlardır.

Saldırıya uğradı

■ Ağık İhsani'nin kitapçılık yapmak üzere Çağaloğlu'nda tuttuğu dükkanı geceyarısı kimlikleri tebit edilemeyen bazı saldırganların hücumuna uğramıştır. Dükkanın vitrine atılan tabancadan çıkan kurşunlar, vitrin camını birkaç yerden delmiştir. Ağık İhsani savcıya dilekçe vererek suçluların yakalanmasını istemiş, ayrıca vitrine bucama değen taş Faruk Sükan'ın orta başına iade ederim yazılı bir döviz asmıştır. Yukarıda İhsani'nin saldırıya uğrayan vitrini görülmüştür.

İflâs etti

■ Amerikan Donanması'nda deniz piyadesi iken istifa eden Yarbay William Corson, yeni çıkan «Betrayal - İhanet» adlı kitabında, Amerika'nın Vietnam siyasetinin iflâs ettiğini açıklamaktadır. Güney Vietnam'daki eski Amerikan kuvvetleri komutanı General Westmoreland ile Barış Yerleştirme Programı Müdürü Robert Komer'l de şiddetle suçlayan Corson, «Birleşik Amerika'nın Güney Vietnam köylerindeki barış yerleştirme çabaları bir çıkmaza girmiştir, ölmüş ve gömülmüştür» demektedir. Öte yandan, Princeton Üniversitesi'nin yaptığı bir anketin sonucuna göre, Amerikan halkının yüzde 42'si, Amerikan toplumunun hasta bir topluma olduğu görüşündedir. Her 8 zenci'den 7'si ve her 3 beyazdan 2'si bu görüşte olduklarını bildirmişlerdir.

Proleter

■ Dağıtım imkansızlıkları dolayısıyla satış gelirleri baskı giderlerini karşılayamadığı için Proleter Dergisi, yıl sonuna kadar yayınına ara vermiştir. Yazarları tamamen işçi ve köylü olan Proleter, 1969 yılı başından itibaren ayda bir 16 sayfa yayınlanmaya devam edecektir. Sosyalist kavgaya büyük katkıda bulunan Proleter, yeniden yayını, finanse edebilmek için şimdiden abone kampanyası açmıştır.

Meclis tatilde

■ Bir yıldan beri doğru dürüst bir çalışma yapmayan ve sadece iktidarın sol muhalefeti sindirme tertiplerine sahne olan Millet Meclisi ve Cumhuriyet senatosu 85 günlük yaz tatiline başlamıştır. Böylece, 281 kanun tasarısı ve teklifi ile 139 sözlü, 72 yazılı sorunun görüşülmesi tatilden sonraya kalmıştır.

Kıbrıs oyunu

■ Londra'da yayınlanan The Guardian Gazetes'i'nin özel Kıbrıs bülteni, gazetesinin dış politika yazarı A. M. Rendel, Kıbrıs'ı Rum yönetiminde bırakmanın Amerikan siyasetine uygun olduğunu belirtmiştir. Rendel yazısında şöyle demektedir: «Bölgede en büyük kuvvetli teşkil eden ABD Filosu'dur. Şimdiki halde, Kıbrıs'ı Rum yönetimi altında bırakmak, Amerikan politikasına uygun gelmektedir. Bu, Birleşmiş Milletler'deki self-determination prensibine de uygundur. Üstelik, adadaki İngiliz üsleri de rahattır. Bunlar ise, Amerikan politikasına uygun diğer hususlardır.» Rendel'in açıkladığı bu oyunun doğruluğunu, bağımsız ve üslerden arınmış bir Kıbrıs devletinin kurulması yolunda girişilen teşebbüslerin devamlı olarak baltalanması da ortaya koymaktadır. Nitekim, cemaat temsilcileri bir türlü anlaşmaya varamamaktadır.

Öğrenci gösterileri

■ Bütün dünyada öğrenci gösterileri devam etmektedir. Brezilya'nın Rio de Janeiro şehrinde 30 binden fazla genç diktatörlüğe ve Amerikan emperyalizmine karşı büyük bir gösteri düzenlemişler ve diktatörlüğün devrilmesini istemişlerdir. Gösterilere işçiler ve sanatçılar da katılmışlardır. Ayrıca, Arjantin'de de gençlerle polisler arasında şiddetli çatışmalar olmuştur.

TÖDMF kongresi

■ Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Kongresi Ankara'da yapılmıştır. Toplantının ilk günü TIP Genel Başkanı Aybar ve CH-Genel Sekreteri Bülent Eocvit öğretmenlere hitaben birer konuşma yapmışlardır. Aybar, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşullarda öğretmenlere düşen ödevleri izah etmiş ve «Türk öğretmeni, devrim konusunda ihtiraslıdır. Ancak, Türk öğretmeni, öğrencisinin ihtirasına da anlayış göstermelidir» demiştir. Toplantıda TÖS mensupları ile İlk-Sen mensupları arasında kavgalar olmuştur. Bu arada Millî Eğitim Bakanı şiddetle eleştirilmiş ve bir delegenin «Demokrasiye ihanet eden bakan istifa etmelidir» demiştir.

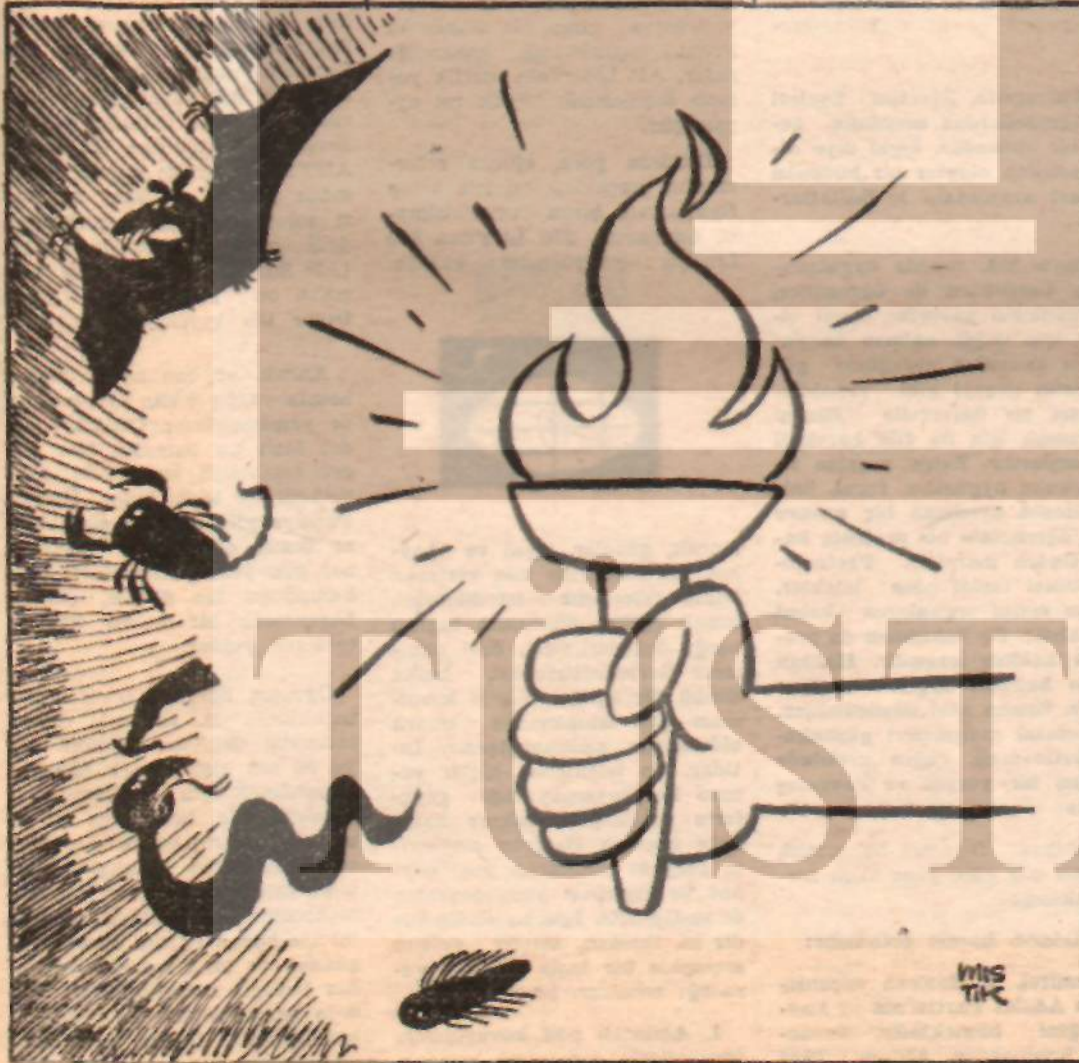
DOĞAN ÖZGÜDEN

Bir ihtilâl çıkarsa müsebbibi sizsiniz!

Bozuk düzenin Amerika'dan beratlı muhafızı AP İktidarı, toplumun öğrenci ve işçi kesimlerinde patlak veren ıskal hareketlerini adı bir polis vakası gibi değerlendiren bütün sorumluluğu solculara yüklemiş ve «Solcular ihtilâl çıkarmak istiyor!» fetvasını basmıştır. AP Sözcüsü Aydın Yalçın gerek Millet Meclisi'nde yaptığı konuşmada, gerekse Milliyet Gazetes'i'ne gönderdiği cevapta, sıradan bir taharrî memurunun kafasıyla sol ihtilâli biçimlendirmiş ve buna en büyük delil olarak da ANT'nin yayınlarını göstermiştir. Yalçın'a göre, «Sosyalist ihtilâlî parlamenter sistem içinde bir süre çalıştıktan sonra yapalım diyen TIP'in organı ANT Dergisi'nde aşırı sol, öğrenci hareketlerindeki rolünü, kimsenin tereddüdüne yer vermeyecek şekilde gayet açık ifade etmiştir.» AP'nin Papanek'çi akıl hocasının gunu kafasına adamakıllı yerleştirilmesi gerekir ki, her şeyden önce ANT, Türkiye İşçi Partisi'nin resmi organı değildir. ANT'nin yayınları, TIP'i hiçbir zaman bağlamaz. Hatta, TIP'in herhangi bir milletvekilinin yada yöneticisinin beyanları ve yazıları da TIP'i bağlamaz. TIP'in görüşleri ancak ve ancak yetkili kurumlarının ve genel başkanının beyanlarında ifadesini bulur. AP Sözcüsünün, bir meseleye sağlıklı teşhis koyabilmek için, öncelikle bu gerçeği bilmesi gerektir.

AP Sözcüsü, gençlik hareketlerinin eme sağ, ne sol diyen gruplar tarafından başlatılıp sonradan sosyalist ve devrimci gençlerin kontrolüne geçtiğini belirttiikten sonra ANT'nin bunu teşhis etmiş olmasının «komünist ihtilâlî» hazırlığına delil olarak göstermeğe kalkmıştır. Eğitimde köklü dönüşümler isteyen bir hareket, sosyalistlerin ve devrimcilerin kontrolünde olmayacaktır da, kimin kontrolünde olacaktır? Bozuk eğitim düzeninin sürdürülmesinde çıkarı olan suçluların mı, AP'ilerin mi? Köklü dönüşümler isteyen bütün kitle hareketleri, o harekete katılanlar bunun bilincinde olsun yada olmasın, sol hareketlerdir. Kitleler tarafından başlatılmış olursa olsun, elbette sosyalistlerin ve devrimcilerin liderliği altında yürütülecektir. Ve egemen sınıfların hizmetindeki AP, bu bozuk düzeni yaşatmakta direndiği, devrimci hareketleri zorbalıkla önlemeğe çalıştığı sürece kitlelerin sola açık hareketleri daha da büyüyecek, yurt düzeyini kaplayacaktır. İşte son bir haftanın gelişmeleri: Gençlik hareketlerini, işçilerin ıskal hareketi bilmiş, ardından TÖS Genel Başkanı yakında bütün öğretmenlerin greve gideceklerini açıklamıştır. Papanek metodlarıyla ve taharrî memuru kafasıyla bu hareketleri önlemeğe imkân yoktur. Sosyalist bir dergi olarak ANT bu gerçeği söylemekten hiçbir zaman kaçınmayacaktır.

Evet, ANT, Türkiye İşçi Partisi'nin resmi organı değildir ama onun tüzüğünde ve programında ilan ettiği temel ilkelerin Türkiye için tek kurtuluş yolu olduğunu kabul etmiştir; o ilkelerin en hararetili savunucusu ve takipçisidir. TIP tüzüğünde ve programında emekçi sınıf ve tabakaların demokratik yoldan iktidara yürüyeceğini kesinlikle ilan etmiştir. Sekiz yıllık politik mücadelesinde TIP anayasa ve demokrasi çığışından asla ayrılmamış, buna karşılık anayasayı ve demokrasiyi hançerleyen daima AP olmuştur. Aydın Yalçın, ANT'nin, son öğrenci hareketlerini Fransa'daki 1871 Komünü'nün ve Rusya'daki 1917 Devrimi'nin Türkiye'deki uygulaması olarak gördüğünü ileri sürmektedir. İsminin başında koskoca bir «profesör» titri taşıyan İngiliz yetiştirilmesi Aydın Yalçın'ın gayet iyi bilmesi gerekir ki, nasıl 1789 İhtilâlî, o çağda tarih sahnesine yeni çıkan burjuvaziye demokratik gelişme yollarını tıkayan köhnemiş aristokrasinin eseri ise, 1871 Komünü ve 1917 İhtilâlî de, emekçi sınıfların iktidara demokratik yoldan ilerlemelerini engelleyen burjuvazinin eseri olmuştur. Türkiye İşçi Partisi, Türk emekçilerini demokratik yoldan iktidara getirmek mücadelesi yapmaktadır. Eğer bir gün Türkiye'de bir emekçi ihtilâlî olursa, bu TIP'in yada başka sol grupların değil, emekçi kitlelerine demokratik yoldan iktidara gelmek imkânını tanımayan AP'nin, yani onun temsil ettiği egemen sınıfların eseri olacaktır!

Derby Lastik Fabrikası sarı sendika oyununa «Hayır!» diyen bilinçli işçilerin işgali altında...

İktidarın gençlik ve işçi hareketlerini zorbalıkla ezmeğe kalkışması daha büyük patlamalara yol açacaktır !

İŞÇİ GENÇLİK ELELE !

AP iktidarı, ikiyüzlü politikasının yeni bir örneğini vererek üniversitelerdeki boykot ve işgal hareketlerine katılan öğrenciler hakkında kovuşturma açtıkça İstanbul da yeni bir toplumsal patlama olmuş ve Derby Lastik Fabrikası'nda işveren tarafından sarı sendikacılık oyununa getirilmek istenen binlerce işçi fabrikayı işgal etmişlerdir. Bu ikinci işgal hareketinin en önemli yanı, bozuk düzene karşı işçi- gençlik kardeşliğinin ve işbirliğinin ilk defa somut biçimde ortaya çıkması olmuştur.

Millet Meclisi'ndeki genel görüşmenin ikinci gününde gençliğin tepkisinin daha da şiddetlenmesinden endişe duyarak «Dünya değişti. Eskiden işyan sayılan hareketler şimdi sosyal olaylar olarak kabul ediliyor» sözleriyle anlayışlı bir başbakan rolünde ortaya çıkan Demirel, işgal ve boykot hareketleri sona erip gerilim düşer düşmez yüz seksen derecelik dönüş yaparak işgalci öğrenciler hakkında soruşturma açılması için savcılara emir vermiştir. İktidarın niyeti, Ankara Savcısı Fazıl Alp'in dilinde şöyle açıklanmıştır:

«Boykot hareketi suç değildir anma, üniversiteyi işgal, Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddelerine girmektedir. Bu maddelerden biri de, memuru vazifesini ifadan cebren menettir. Öğretim üyeleri ve memurların odalarına ahımamaları, çalışmalarına mani olunması bir nevi cebirdir.»

Ankara Savcısı böylece işgalci öğrenciler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 254. maddesinin uygulanmasını istemiştir. Bu maddeye göre, hükümet memurlarından biri hakkında görevi ile ilgili bir işi yapmaya veya yapmamaya ihtar için şiddet ve tehdit gösteren on kişiden fazla bir topluluk varsa, verilecek ceza beş yıldan aşağı olmamak üzere haptir. 516.

madde ise, kamuya ait eşyanın tahribiyle ilgilidir. Bu madde ile ilgili dava açmak için şikâyet gerekli değildir ve cezası da üç aydan iki yıla kadar haptir.

Demirel tarafından görevlendirilen Adalet Bakanı Hasan Dinger, önce bakanlıkta ilgililer ile bu konuda bir toplantı yapmış ve daha sonra te «soruşturma için İstanbul'a gitmiştir.

Bütün bunlar, üniversite ve yüksek okullardaki boykot ve işgal komiteleri ile iera konseylerinin üyeleri hakkında hükümetin talimatı ile kovuşturma açıldığını belli etmiştir.

Üniversite olayları sırasında şiddetten kaçan Demirel iktidarı, ortalık durulur durulmaz gösteri yürüyüşü yapan Tekniker öğrencilerinden üçünü hemen tutuklayarak nabız yoklaması yapmıştır. Kamuoyunun ve gazetelerin bu konudaki tepki derecesini öğrenmeğe çalışan iktidarın gençler hakkında kovuşturma açma isteği, tamamen biçimsel hukuk anlayışına dayanmaktadır. Oysa, önemli olan nokta, kovuşturma açılmasında kamu yararı bulunup bulunmadığıdır.

Bu konuda anayasa profesörü Bülent Nuri Esen şöyle demektedir:

«... İşgalde dış görünüş itibarıyla kanun hükümlerini ihlal vardır. Ancak, yargı organı sadece ihlal olayının bulunup bulunmadığına bakmaz. Çünkü, bir hukuk devletinde bağımsız yargı demek, sorumluluk sahibi yargı demektir. Bu yargı, vatandaşın hukuki kişiliğini teminat altında tutar. Böyle olunca da, hukuk üstünlüğü neyi gerektiriyorsa, ona göre hü-

küm verecektir. Yalnız her olayın ayrıntıları, her eylemin tarzı ve özellikleri ve bittabi her sanığın da kişisel nitelikleri vardır. Hatta bütün bunların belli bir zamanda anayasa düzeninin getirmeye istediği adalet düşüncesinin isterileri de göz önünde tutulmalıdır. Bence işgal fiillerinin kovuşturulması söz konusu ise bu saydığım prensipler gözden uzak tutulmamalıdır.»

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden Prof. İsmet Sungurbey ile Doç. Çetin Özek de görüşlerini şöyle açıklamışlardır:

«Üniversite, öğretim üyeleri ve öğrencilerden meydana gelen bir bütündür. İşgal diye nitelendirilen olaylar bir bütünü üyeleri arasındaki iç ihtilaflardır.

Olaya 254. madde uygulanamaz. Gerçekten de öğrenciler, yöneticilerin görevine engel olmak için değil, onların anayasa ve kanunlar gereğince görevlerini gereği gibi yapabilecekleri bir üniversite düzeni sağlamak için bu fiili hareketi yapmışlardır. Zaten yapılan fiil hukuka uygundur. İşgal, üniversitenin ayrılmaz bir unsuru olan öğrencinin bir protesto hareketinden ibarettir. Protestoya temel teşkil eden istekler, bütün resmi organlarca kabul edilmiştir. Bu bakımdan da protesto hakkın kerasıdır. Hakkın kerası hukuka uygun bir direniştir. Bunun aksi düşünülemez. Toplumsal gelişmeleri gözönünde tutmamak, çağın gerisinde kalmış bir yorum ve davranış olur.»

Öyleyse Demirel bu sertlik yolunu göz göre göre niçin zorlamaktadır?

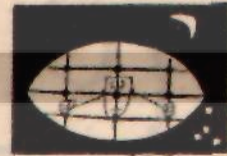
İktidarın hesabı ortadadır:

Demirel, 2 Haziran seçimlerinde Adalet Partisi'nin oy kaybettiğini bilmektedir. Ekonomik konjonktür, AP'nin 1969

seçimlerinde daha büyük oy kayıplarına uğrayacağını göstermektedir. Bu durumda Demirel'in iktidarda kalabilmek için başvuracağı yol, bütün geri kalmış ülkelerin başındaki iktidarların tuttuğu yol olacaktır. Yani, ülkede anarşi olduğu, komünizm tehlikesi bulunduğu iddiası ile terör yaratarak gerçek tehlikenin iktidardan geleceğini bilemeyen çoğunluğun oylarını çelmeğe çalışacaktır.

Öğrenci hareketlerinden sonra «Komünizm tehlikesi» umacı yaratarak propaganda kampanyasına giren De Gaulle'in Fransa seçimlerinde kazandığı zafer, AP Lideri'nin sertlik yolunu seçmesinde büyük rol oynamıştır.

İktidara göre, eğitim reformunun gerçekleşmesi için kitap fiyatlarının biraz ucuzlatılması, bursların 250 Lira'dan 350 Lira'ya çıkartılması kâfidir.

Ancak, gençler, işgal ve boykot hareketlerine son verirken köklü reformlar istediklerini, bozuk eğitim düzeninin baştan aşağı değiştirilmesi, özel okulların devletleştirilmesi, halka dönük bir eğitim düzeni kurulması gibi isteklerinde ısrarlı olduklarını açıklamışlardır. İktidar, bu isteklerini hiçbir zaman karşılayamayacağı gençlerin sonbaharda tekrar harekete geçerek Haziran olaylarını gölgede bırakacak yeni boykot ve işgallere yönelmesinden de endişelidir. İşte bu endişelerdir ki, iktidarı, sertlik yolunu seçmekle bir taşla iki kuş vuracağı zehabına kapılmıştır:

1. Açılacak adil kovuşturma, öğrencilerin cesaretini kırarak,

kendilerini yeni hareketlere girişmekten alıkoyacaktır.

2. Haziran olaylarında sol muhalefetin tahrikçi rol oynadığını, buna karşılık AP iktidarının istikrarı sağlamak için kanunları tavizsiz uyguladığı propagandasını yaparak 1969 seçimlerinde Fransa'dakine benzer bir seçim zaferi kazanacaktır!

Nitekim, Demirel iktidarı bir yandan öğrenciler hakkında soruşturma açtıkça, öte yandan da sol muhalefeti tahrikçilikle suçlamağa devam etmektedir. Meclis'te Türkiye İşçi Partisi'ni gençleri kızdırtmakla suçlayan AP yöneticileri, saldırılarına gazete sütunlarında da devam etmektedirler. Bu arada, ANT'nin üniversite olayları hakkında yaptığı yayınlar da, aşırı solun kızdırtıcı faaliyetine delil olarak gösterilmektedir. (AP Sözcüsü Prof. Aydın Yalçın'ın bu suçlamaları, «Basın Diyor ki» sayfamızdadır.)

Ancak, bugüne kadar birçok hesabı yanlış çıkan Demirel yine yamınmaktadır. Çünkü, şiddet fasit bir dairedir. Her şiddet teşebbüsü karşısında daha şiddetli bir tepki bulur. Üstelik Türkiye gibi düzenin alabildiğine bozuk olduğu ve günlerin her gün yeni patlamalara gebe bulunduğu bir ülkede, şiddete başvurmak bir iktidar için es tehlikeli yoldur.

Öğrenci liderleri teker teker tutuklansa da, hareketi ezme mümkün değildir. Çünkü her yıl 50 bin kişi yüksek öğrenim yapabilmek için üniversitelere başvurmakta, bunlardan 40 binini, ne kadar başarılı olurlarsa olsunlar, bütün istikbal yolları kapanmış olarak geri çevrilmektedir. Üniversitelere girenler ise bozuk eğitim düzeni yüzünden en az giremeyenler kadar tedirgin olmaktadır. Şiddete başvurulursa, bu gençlik kitlelerinin tepkisi çok daha şiddetli olacaktır.

Kaldı ki, iktidar bu bozuk düzeni sürdürmekte direttiği sürece, boykot ve işgal hareketleri sadece gençlik kitlesinin insiyatifinde kalmayacak, anayasasının kendilerine tanıdığı haklara kavuşamayan toplumun diğer kesimlerinde de aynı yola başvurulacaktır.

Geçen hafta Derby Lastik Fabrikası'nda patlak veren boykot ve işgal hareketi, bunun ilk örneğidir. 10. sayfamızda detaylı olarak izah edildiği gibi, işveren, resmi makamların da desteğini sağlayarak işçilerin gerçek sendikası olan Lastik İş'i bir yana itip toplu pazarlıkta bir sarı sendikayı muhatap alması, Öteden beri kanunsuzluğun ve haksızlığın hüküm sürdüğü bu işyerinde bardağı taşıran damla olmuş ve işçiler fabrikayı işgal etmiştir.

İşçilerin yarattıkları bu fiili durum karşısında işveren Lastik İş Sendikası'nı muhatap olarak kabul etmek zorunda kalmıştır. Tıpkı, küçük dağları ben yarattım, diyen müderris kıhkıllı üniversite öğretim üyelerinin öğrencileri muhatap kabul etmek zorunda kalmaları gibi...

Daha önemli bir gelişme ise, bu işgal hareketi sırasında işçi - gençlik dayanışmasının somut biçimde ortaya çıkmış olmasıdır.

İşgalin ikinci günü İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Özel Yüksek Okullar İşgal Konsey ve Komiteleri adına gençlik heyetleri Derby Fabrikası'nı ziyaret ederek üzerinde «HAK VERİLMEZ ALINIR» yazısı bulunan bir buketi işçilere vermişlerdir.

İşçilere buket verildikten sonra İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz, işçilere hitaben şu konuşmayı yapmıştır:

«Bizler, devrimci Türk gençliği olarak her zaman emekçi halktan yana çalışmalar yapmak yolunda ve azimindeyiz.

Patronların ezdiği, sömürdüğü siz emekçi kardeşlerimizi, babalarımızı, amcalarımızı bütün gücümüzle desteklemekteyiz.

Bu fabrikada sizleri, diğer fabrikalarda daha bir çok emekçi halkı sömüren patronlar sunu bilmelidir ki, bu işçiler yalnız değildir.

Bu halkın evladları olan bizler, halka dönük düzeni kurana dek çalışacağız.

Bugün burada sizin yanınızdayız. Sizi desteklediğimizi ve her zaman siz emekçilerden yana olduğumuzu bilesiniz diye geldik. Gerektiğinde yine gele-

ceğiz ve her hareketinizde sizle beraber olacağız.

Sizin bu hareketinizin, haklarının bilincine varan bütün emekçilerin haklarını alma çalışmalarına örnek olacağına inanıyoruz. Hepinize başarılar diler, kutsal hareketinizi candan destekleriz.»

Karadeniz'in bu konuşmasından sonra işçiler adına konuşan bir temsilci teşekkür etmiş, sonra hep birlikte «İŞÇİ GENÇLİK ELELE» diye bağırılmış ve marşlar söylenmiştir.

Ancak, fabrika işgali olayında da işçi hareketinin temel nedenleri üzerinde durmayan sağcı çevreler, derhal «solcuların fabrikayı yaygarasını koparmışlar ve işçiler tarafından istenen Lastik İş Sendikası Genel Başkanı Rıza Kuas'ın TIP Genel Sekreteri olmasını delil olarak göstermişlerdir.

Bu seviyesiz saldırılara, egemen sınıfların dümensuyundaki Türk İş de katılmış ve işçilerin hareketini tasvip etmediğini bildirerek DİSK'i suçlamıştır.

Öte yandan, İstanbul Valisi fabrikadaki anlaşmazlığın çözümünü için arabuluculuk yaparken İstanbul Savcısı Nedim Demirel de, fabrikayı işgal eden işçiler hakkında kovuşturma yapılacağını açıklamıştır.

Bu kovuşturma tehditleriyle toplumsal patlamalar duracak mıdır? Hayır! Hakların verilmediğini, alındığını deneyim öğrenen toplumun bütün uyanık güçleri, anayasayı ve kanunları uygulamayanları yola getirmek için aynı şekilde direnme hakkını kullanacaklardır.

Nitekim T.Ö.D.M.F.'nin kongresinde konuşan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, işçi-öğrenci hareketinin yakında öğretmen kitlesi tarafından da tekrarlanacağını şöyle açıklamıştır:

«Çok yakın bir zamanda bütün Türkiye okullarının greve gittiğini göreceksiniz. Grev verilen cinsinden değil, alınan cinsinden haklardır. Önümüzdeki ders yılında ciddi teşebbüslere girişeceğiz. Gözünüzü açın. Öğrencilerden geri kalmamayız...»

Bugün «İşçi-Gençlik Elele» sloganıyla yürütülen toplumsal mücadele, gelecek dönemde işçi-Gençlik-Öğretmen Elele çağrısıyla daha büyük kitlelere yayılacak ve bu bozuk düzenin sonunu yaklaştıran büyük bir halk hareketi halini alacaktır.

Abidin Bey, bilmem aklınızda mı, bir Mayıs günü karşılaşmıştık. Adana'da Türksözü matbaasında. Benim «Ağtları» adlı folklor derlemelerim basılmak için basım evine verilmişti ve siz basım evinde bu kitabı görmüş beni tanımak istediğinizi Ferit Celâl Bey'e söylemişsiniz. Derlenen ağtları, tekerlemeleri büyük bir hayranlık içinde, çok sevdiğinizi anıyorum. O zamanlar on sekiz, on dokuz yaşlarındayım ya vardım, ya yoktum. İlk olarak, bu ağtları, tekerlemeleri böylesine seven, anlayan bir insanla karşılaşmıştım. O gün sizin koltuğunuzda benim basılmamış kitabımı, asfalttan yukarı istasyona doğru konuşarak yürümüştük. Asfaltın iki yanındaki akasyalar açmış, deşet bir kokuyla kokuyordu. Asfaltta sıcak çökmüştü, asfalt da kokuyordu. Siz biraz merak, biraz da hayretle bu türkülleri toplayan, seven genç adamı öğrenmeye çalışıyordunuz.

Sizi daha önceden tanıyordum. Birkaç resminizi görmüş, Ses Dergisi'ndeki yazılarınızı okumuştum. Karacaoğlan hakkındaki yazınızı da çok sevmiştim. O zamana kadar bir halk şairi için hiçbir kimse böyle güzel bir yazı yazmamıştı.

Siz o zamanlar Adana'da sürgündünüz, çok sıkıntılı günler geçiriyordunuz. Sizin beni merakınızdan çok da ben sizi merak ediyordum, hayretle, hayranlıkla sizi izliyordum. Bir sürgün ne kadar yoksul, ne kadar yalnız olabilir o kadar yoksul ve yalnızdınız. Bu yoksulluğunuz içinde herkese karşı insanılmaz bir cömertliğiniz vardı. Yalnızlığınız, garipliğiniz, sıkıntınız içinde bir de herkese karşı insanılmaz bir sevgi cömertliğiniz vardı. Ben böyle bir adamla da ilk olarak tanışmıştım. Her şeyi çok çabuk anlıyordunuz. Ben sizin ayrı bir dünyadan Adananın halk dünyasına düştüğünüzü anlıyordum. Böyle halk içine başka dünyalardan düşmüşleri daha önce de görmüştüm. Hayat karşısında apışıp kalıyorlardı. Bir beceriksiz.

İstasyona girdik sizinle anıyor musunuz? İstasyonun önündeki geniş alana, sıcak, tozlu yaz toprağına binlerce terli ırgat serilmiş yatarlardı. Hava ekşi ter kokardı. Uzun okallıptüsler vardı anıyor musunuz? Sizde bulduğum, en hayran kaldığım yön, insanları, dünyayı büyük bir cömertlikle sevmenizdi. Kötü, ağır yaşamınızı da biliyordum. Sürgün adama, oradaki bir takım insanlar dünyayı cehennem ediyorlardı. Her gece evinizi taşıyorlardı, sizi ölümlü korkutmağa çalışıyorlardı. Öfkeleniyordunuz ama sevginizi cömertliğinizi yitirdiğinizi hiç görmedim. Hiç kimseyi kötülediğinizi de, dostluğumuz boyunca hiç anımsıyorum. Bir köylüydüm ama halkın bir değer olduğunu ancak sizden öğrendim. Halktan öğrenmeğe, halkı öğrenmeğe karşı yenilmez bir çabanız vardı. Türkülere, kılmilere, elere çok meraklıydınız. Ben sizinle birlikte türküler, kılmiler, eller üstüne yeni yeni düşler kuruyordum.

Sürgünde, Adana'da kaç yıl kaldınız bilmiyorum, uzun bir süre olacak, sizden bu sürede hiç ayrılmadım. Hayat gibi, ışık gibi bir şeydiniz benim için. Benim de düzenim kötüydü. Çok yoksul günler yaşıyordum. Eğer sevgi öğrenilirse en acı günlerde ben sevmeyi, dünyanın en cömert yüreğiyle, çocukcasına sevmeyi sizden öğrendim. Sonsuz yaratıcılığa olan halkın, sonsuz yaratıcılığa olan dünyanın karşısında en güzel davranış çok cömert bir yüreğin sevgisi olmalıydı. Aslı olan halka ve dünyaya karışmak, büyük, cömert bir sevgiyle halkın ve dünyanın içinde yitmeğe. Sizi anınca hep cömert söz geliyor aklıma. Hep hayranlık, hayret geliyor da aklıma, bunun için de bu mektup hep bu sözcüklerle doldu, kusura kalmayın.

Adana'da sürgünde, halkın ellerinin resmini çizerken, ama ne güzel, ne dost, ne candan çizerdiniz. Sizin el resimleriniz bir resim değil, salt sevgi, salt yürekti. Halkın elleri dünyanın elleri, ellerinizdeydi.

★

Yazdığımız bir yazıda birtakım olumsuz davranışlara dokundunuz. Size karşı geldiler. Kişiliğinize dokundular. Yazdığımız yazıda kişiliğinizi üstüne söylenene karşılık vermediniz. İyi ettiniz. Ben de sizin kişiliğinizi savunmak gerekliliğini duymuyorum. Halk karşısında, gerçekler karşısında, memleketimiz karşısında öylesine bir davranışınız oldu ki, öylesine güzel yaşadınız ki hayatınızı ne siz, ne ben, ne de sıral seven, anlayan, bilen hiç bir kimseniz kişiliğinizi savunmak gerekliliğini duymayacak. Size karşı yazılan yazılarda bir yer zoruma gitti. Diyorlardı ki, size karşı çıkan yazarlar, Paris'te oturup buradaki bizim işlerimize burnunuzu sokmayın. İlk bakışta haklı gibi gelen bir yaldızlı söz Bunun için sizden bir dileğim olacak. Bu dilek için yazıyorum bu mektubu. Sizin Paris'te kalmamız, Adana'da sürgünde kalmamız kadar iyi oldu. Siz Paris'te Türk halkının en güzel elleri, türküsü, kılmı, düğünceşisiniz. Sizin Paris'teki, Türk halkının, dünyanın kültürü için yaptığınız kimsecekler yapamaz. Siz Paris'te oturan adam, burada, İstanbul'da oturup da sabahtan akşamlara kadar dedikodu yapan, eylem çekıştirenlerden bin kere daha çok Anadolu halkıyla birliksiniz. Onun her anını, her gününü cömert bir sevgiyle ter-ü taze, Adana'daki gibi yaşıyorsunuz. Yazdığınız yazıdan da belli ki Türkiye'yi onlardan çok daha iyi biliyorsunuz.

Dileğime gelince, dileğim şu, eğer Türkiye'ye dönmeğe niyetiniz varsa, gelip İstanbul'da oturacaksanız, bu sizin için mümkün değil ya, Paris'te oturun, gelmeyin. Ben sizi Adana'dan sonra Paris'te de gördüm. Hiç değişmemişsiniz. Paris'te de Adana'daki kadar halkımızın elleri ellerinizdeydi. Ve halkımız için çok faydalı oluyordunuz. Halkımızın bir kültür bayrağısınız Paris'te. Size bir şey söyleyeyim mi, benden daha iyi bilirsiniz ya, Paris Anadolu'ya ne kadar uzaktır. İstanbul da Anadolu'ya o kadar uzaktır. Paris'te oturan bir insan ne kadar Anadolu eyleminin içindeyse, İstanbul'da oturanlar da o kadar. Benim sizden dileğim Paris'te kalın. Biliyorum, deli gibi özlemişsinizdir memleketi. Bir karpuz dilimi, Adana sarı sacağı gibi, bir boncuğu arı, Adana sokaklarında bıçak atılan şeker kamışları, yaldızlı, mor, bir çam bardağı, yosun bağlamış, yeşil. Ve bir köylü elinin acaklığı, gücü. Ne güzel çizmişsiniz resimlerini. Biliyorum, biliyorum, deli gibi özlemişsinizdir.

Ve memleketimiz üstüne yazılar yazılar yazın. En doğrusunu siz yazacaksınız. Yanılmazsınız.

Çattığınız kişiler var ya, çattığınız olumsuz davranışlar var ya, onların hakkından hayat geliyor, onların hakkından Zonguldaklı Maden işçisi Hüsamettin Güven geliyor. Hüsamettin Güven'i tanısaydınız mutlak bir güzel resmini yapardınız. Belki ellerinin, belki uzun, yakışıklı boynunun, belki çocuksu gülüşlerinin. Çanakkale'li işçi Yaşar geliyor onların hakkından. Çanakkale'de tek başına bir dev düşüğüyle yılmadan savagan bu halk adamının bir gün destanı yazılacak. Görseydiniz, bu alçak gönüllü işçi doğuşçüyü çok severdiniz. Yiğidim Üniversitedeki halk çocukları geliyor onların hakkından Öyle vakur, öyle bilgili, öyle akıllı, öyle cesur, öyle insan, öyle sevgi dolu her birisi. Ya, isterseniz bunları görmeğe gelin. Çok mutlu olacaksınız. Salt bunları görmek için... Sevgiler.

İşçi Partisi gençliği destekliyor

• Ankara'da toplanan TIP Genel Yönetim Kurulu, bir bildiri yayımlayarak boykot ve işgal olaylarının bozuk toplum düzenine karşı gençliğin hakkı tepkisi olduğunu açıkladı...

TIP Genel Yönetim Kurulu, geçen hafta sonunda Ankara'da toplanmış ve Merkez Yürütme Kurulu'nun hazırladığı seçim raporunu görüşmüştür. Çoğu il başkan durumunda olan üyeler kendi bölgelerindeki seçim sonuçlarının tabiiyi yapmışlar ve 1969 seçimlerinde başarı sağlanmasi için teklifler getirmişlerdir.

Genel Başkan Mehmet Ali Aybar da, kapamış konuşmasında Türkiye sosyalizminin bilimsel yöntemleri üzerinde durarak işçi ve köylü sorunları ile parti içi demokrasi konusu üzerinde görüşlerini açıklamıştır.

Toplantı sonunda şu bildiri yayımlanmıştır:

• 22 Haziran 1968 seçimleri gerek para imkânları gerek seçim emniyeti bakımından özellikle Türkiye İşçi Partisi için son derece güç şartlar içinde geçmiştir.

Bilindiği gibi diğer partiler hazinede milyonlar, yüzbinler aldıkları halde Türkiye İşçi Partisi bu konudaki kanunlara konan kasıtlı hükümlerle bu kaynaktan yoksun bırakılmıştır. Bu suretle daha başlangıçta partiler arasında suni bir eşitsizlik yaratılmıştır. Bu durumun demokrasi prensipleri ve hiç bir adalet anlayışıyla bağdaşmasına imkân olmadığı açıktır. Üstelik hükümet seçimlerde birinci görevi olan seçim güvenliğini sağlamamış, tersine taşlı sopalı sakırların ve diğer kanunsuz hareketlerin teşvikçisi hatta ikracısı olmuştur.

Bütün bu ters şartlara rağmen Türkiye İşçi Partisi 2 Haziran seçimlerinden gerek oy oranını gerek mutlak oyu sayısını artıran tek parti olarak çıkmıştır. Ve bu artış önemli ölçülerde olmuştur. Bu sonuç ülkemizde düzeni halk yararmaya temelden değiştirecek reformların yapılması için emekçi halkımızın devlete ağırlığını koymasına gerektiği hususunu halk kitlelerinin gittikçe artan sayılarda kavradığını göstermektedir.

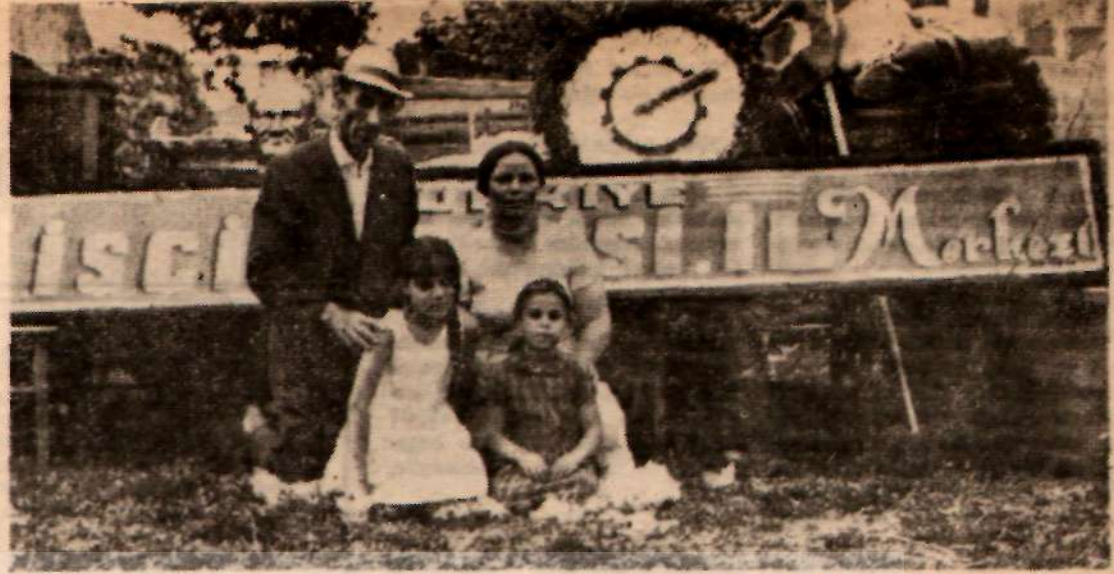
• Son üniversite olayları şimdiye kadar yer almış olan öğrenci hareketlerinden ayrı bir nitelik taşımaktadır. Ve onlardan çok daha önemlidir. Gerçekten bu hareketler görünüşte yönetmelik ve tüzüklerle, üniversitenin iç işleyişiyle ilgili talepleri de içine alıyorsa da aslında bu olaylar üniversite eğitim sistemine hafta tüm eğitim sistemine bunun da ötesinde bugünkü bozuk toplum düzenine karşı gençliğin hakkı bir tepkidir. Bundan ötürü sadece yitirilmeye ve geçici tedbirlerle sınırlanmaya hakta hak

tar. Üniversite ve tüm eğitim sistemimiz Anayasamızın demokratik prensiplerine ve ruhuna uygun şekilde yeniden düzenlemek gerekir.

Bu anlayış içinde üniversite reformu, asistanlar da dahil olmak üzere bütün öğretim kadrosunun ve üniversite camiasının ayrılmaz bir parçası olan öğrencilerin üniversite yönetiminin her kademesine katılmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu açıdan, Türkiye İşçi Partisi öğrencilerin isteklerini destekler.

• Sosyalist ülkelerde öğrenci hareketleri, Avrupa'nın kapitalist ülkelerinde öğrenci ve işçi hareketleri ve Amerika'daki zenci hareketi insan kişiliğine saygıyı, eşitliği ve toplumun yönetiminde kitlelerin söz ve karar sahibi olmasını hedef tutan hürriyetçi yeni bir toplumsal gelişimin belirticileridir. Kapitalist ülkelerde bu hareket aynı zamanda ekonomik ve sosyal yapıda köklü bir değişimi öngörmekte ve bunun sonucu olarak da sosyalizme yönelme anlamını taşımaktadır.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğu günden beri iktisadi ve sosyal bünyemize köklü reformlarla kişi olarak insana sevgiyi, saygıyı esas alan demokratik temeller üzerinde kurulu

Kanunsuzlukların yeni bir örneği

• TIP Genel Yönetim Kurulu toplantısında, son seçim sonuçları tabii edilmiş, sosyalist harekete yöneltilen baskılar üzerinde durulmuş ve hükümetin bu kanunsuz hareketlerin teşvikçisi, hatta ikracısı olduğu açıklanmıştır. Bu kanunsuz hareketlere bir örnek de, Çanakkale'de TIP İl Merkezinin, yukarıdaki resimde görüldüğü gibi, faaliyette bulunduğu gecekonduca bütün eşyası ile dışarı atılmasıdır. TIP Çanakkale İl Başkanı Yaşar Saygıner, bütün baskılara rağmen TIP'in mücadelesini devam ettireceğini söylemiştir.

bir sosyalizmi gerçekleştirmeyi hedef tutan bir mücadele yapmaktadır. Dünyadaki bu yeni gelişmeler de Türkiye İşçi Partisinin bu sosyalizm anlayışının geçerliliğini doğrulamış ve Partimizin Türk toplumunu çağdaş uygarlığın en ileri çizgisine ulaştırma görevini yapan biricik parti olduğunu ortaya koymuştur.

Resmen karara bağlanmamış olmakla beraber, TIP'in Üçüncü Büyük Kongresi'nin 1968 sonuna kadar yapılacağı anlaşılmaktadır.

Mücevherat kaçakçılığı teşvik ediliyor

25 Haziran günü İstanbul gazetelerinin verdiği habere göre, «Kilis'ten İstanbul'a gelen bir kamyon içinde bir milyon lira değerindeki 25 kilo kül-

ge alın ile 8 paket hakkı inci yakalanıp müsadere edilmiş; kaçakçılık olayının failleri de yakalanmış. » Ve olayın ayrıntıları...

Kısaca mücevheratın denen altın platin, elmas, inci... gibi değerli maden ve taşların Türkiye'ye ithali ve Türkiye'den ihraçı yasaktır. Başka bir deyişle bunlar, «ticari kotalarda» yer almamaktadır. Ne var ki, İstanbul'un Kapalıçarşısı'ndan, Beyoğlu'ndan tutun da Anadolu'nun küçük kasabalarına varıncaya değin Türkiye'nin kuyumcu dükkanları ile doludur. Anadolu'nun varlıklı ve ortaballı halkı, Osmanlı devrinden bu yana süren gelen kaypak ekonomik düzenin verdiği bir alışkanlık sonucu, tasarrufunu altına yatırıp boynunda begibiryerde yada kolunda bilezik olarak muhafaza eder. Burjuvalarımız ise, saltanatları sürdürme içgüdüsü ile ve küçük vesilelerle ziynet eşyası edinirler.

Ülkemizdeki kuyumcu dükkanı bolluğu, az gelişmişliğin çeşitli psiko-sosyal sonuçlarından biri olarak görünürken, bu dükkanlarda değerli maden ve taşların biriktirilip alınıp satıldığı

olgusunu da ortaya koyar.

Bu mücevherat kaçakçılığı, birtakım korkunç sonuçları da bünyesinde toplamaktadır. Bir kere, mücevheratın vergisiz-remisimsiz Türkiye'ye girmesi, hem önemli ölçüde vergi, hem de milyarlarca lira ile döviz kaybına yol açmaktadır. Öte yandan bu «meta» yükte hafif, pahada ağır olmakla birlikte hemen her zaman gümrükten kolaylıkla geçirilemez. Bir kısmı da elbette gümrük kapısına, gümrükçü duvarına teslim olacaktır. Böylelikle yine niteliği gereği, geçmiş bazı bakanların bile itiraz edip de önleyemedikleri rüşvetlerin başka kaynaklarından biri olacaktır. Bir başka sonuç da, kaçak olarak giren bu «meta» için meçhul faturası hiçbir zaman sağlanmadığından, naylon faturalar düzenlenmesi ve böylece ilginç piyasa oyunlarına yol açılması olmaktadır.

«Mücevherat» soygununun çok daha ilginç bir yönünü de açıklayalım: Bir süre önce İstanbul Kuyumcular Derneği ile bir hükümet yetkilisi ortak bir toplantı düzenlemişlerdir. Bu toplantıda bir Dernek yöneticisi mücevheratın ihlal kotalarında yer almaması dolayısıyla gerek devletin uğradığı kayıpları, gerekse kendileri yönünden söz konusu olan sakıncaları belirtip ihlal kotalarına mücevheratın da dahil edilmesini istemişlerdir. Yetkili kişi, buna karşılık değerli taş ve madenlerin kotalarda yer almaması imkânsız olduğunu ileri sürmüş, kuyumcuların kaçak mal alıp satmaya devam etmelerini istemiştir. Zaten öteden beri süregelen soygun, resmi bir kişiyi verdiği gayriresmî icazetten sonra, aynı hızla sürüp gitmektedir: bugünkü düzende ekonomik yönden yurt dışısında önemli rolü olan altın piyasası soygunlar zincirine bağlanmıştır.

Yazıp çizdikleri, yapıp ettikleri herkesin gözü önünde olan solcular için kiralık birlikçilerine rapor düzenlettiren savcılarımız biraz da bu çeşit soygunlarla uğraşsalar... İşte ihbar ediyoruz: Savcılarımızın -ne iş yaptığı hâlâ bir türlü anlaşılarmayan- mali polise «bütün kuyumculardan (öbür ticaret erbabından olduğu gibi) ellerindeki malların faturasının istenmesi ve gösterilen yada vergiye işlenen faturaların menşelerini incelemesi» yolunda yazacakları bir tezkerenin mali polise işleme konulması yeter de artar bile...

Ama bu düzen devam ettikçe bu korkunç soygunlar da devam ederek savcılarımız da, polisimiz de yine bu soygunları açıklayan solculara ardına düşecektir.

iŞGALİYE

Üniversitelerimizdeki olaylar, iç-yönetim ve yönetmeliklerle doğrudan doğruya ilgili bazı konularda, ama, daha önemlisi, Halka Dönük Eğitim Reformu amacı yönünde bilinçlenme bakımından elde edilen bir takım önemli başarılarla sona, şimdilik, erdi. Öte yandan, işgal hareketinin yasallığı üzerindeki tartışmalar gazetelerle mikrofonlarla, daha bir süre, işgal edeceğimiz. Gençlerimizi savunanlar, hareketin yasallığını Anayasa'nın bağındaki direnme hakkına bağlamada sözcüklü ediyor. Karşı taraf ise, meşru otoriteye isyan teranesini miyavlayarak, Mao'cularla Maoistlerin Üniversitelerimizde fare otuyla zehirlediğini ileri sürüyor.

Biz, bu tartışmada ne Kediye Tut, Fareye Kaç! diye Demirel'den, ne de Fareye Tut, Kediye Kaç! diye İnönü'nden yanaız. Her yurt sorununda olduğu gibi, bu sorunun da, genel milli durum olanca tarihsel ağırlığıyla çözümlenmedikçe, yerine oturtulmayacağı. Dolayısıyla de gençlerimizin direnme hakkını kullanarak yarattıkları fiili (işgal) durumunun hukuksal dayanaklarına gün ışığı tutulmayacağı kanısındayız.

Söyle ki :

Üniversiteler Üniversite olan beri, Üniversiteler milletçe yaşantımızın özüne dokunmaktan uzak bilgilerle ve kürsülerin epli bir bölümü de cübbesinin eteğinden öteyi göremiyen hocalar tarafından işgal edilmiştir.

Bu Üniversitelerden berat almış bir takım kâğıtbaşılarla ovbaylar gerileriyle, en can-ahçı mevkileri ve seçim atmosferi havası kokan ağızlarıyla milletin can kulağını işgal etmektedirler.

Bu bayların görevleri baskın verip, meclisleri ve TIP merkezlerini gece yarılari işgal etmektedirler.

Bu bayların arkadaşları, kompradorlar sahilleri, madenleri, petroleri işgal etmektedirler.

Bu bayların müttelikleri manzaralı üleri ve İzmir barlarını işgal etmektedirler. Bu bayların keçileri ormanları işgal etmektedirler.

Bu bayların hanımları berberleri, terziileri işgal etmektedir.

Bu bayların çocukları özel okulları ve üniversiteleri işgal etmektedirler.

Bu bayların arkaladığı ikill-antlaşmalar bağımsız geleceğimizi işgal etmektedir.

Bu bayların bu gerçekleri bağırarak yazılarına karı telkinleri sonucunda açılan davaları yargıçlarımız işgal etmektedir.

Ve bütün bunların işgaliesini güzelim halk ufalan ekmeği, kısalan ömrüyle ödemektedir.

Uzattırmayalım; Gençlerin son hareketi, bu genel ve bütün işgal durumu yanında sadece küçük ve sınırlı bir işgal hareketidir.

ÜNİVERSİTE KAPISINDAKİ KARDEŞLERE...

Ferruh Doğan

YARALI KUŞ

Kardeşim,
Yurdumuzun dört bir köşesinde yetişmiş olan sizler, aynı saatlerde, aynı sorulara cevap vererek üniversite giriş imtihanlarına katınıyorsunuz. Cevapların elektronik beyinlerde tarafsız olarak değerlendirileceği söyleniyor. Oysa zarar çoktan atılmış, taraflar çoktan tutulmuştur. Bugün gireceğiniz imtihanlarda ne derecede başarı gösterirseniz gösterin karar önceden verilmiştir: ÜNİVERSİTEDE OKUMAK İSTEYEN 51.000 ARKADAŞINIZDAN 40.000'İ ELENECEK. İmtihana giren on arkadaşımızdan sekizi, ağızlarıyla kuş tutsalar, en doğru cevapları verseler gene de elenecekler. 40.000 gencin üniversitede okumak, bir iş ve meslek sahibi olmak hayalleri bir anda sönecek. Binlerce gence iş ve meslek sahibi olmak hakkını ve imkânını tamıyamayan, binlerce kabiliyeti bir kalemde körelten bu adaletsizlik çarkını hangi hain el döndürüyor?

Düğünün kardeşler, sonbaharda asılacak listelerde imtihan sonuçlarını okuyan 40.000 arkadaşımızın gözlerindeki ümit ışığı, yerini hayal kırıklığına terk edecek. Ve o zaman hangi insafsız, iddia edebilir bu elementin tarafsız olduğunu? Anadolu liselerinde öğretilenmiş okuyanlar, her türlü sosyal, ekonomik ve kültürel imkânlardan yoksun olarak imtihan kapısına gelenlerle, iyi yetiştirilmek için bütün devlet ve aile imkânlarının seferber edildiği arkadaşlarımız arasında eşit şans olduğunu söyleyenlerin vicdanları hiç sızlamıyacak mı?

Kardeşler, büyük çoğunluğunuz çoktan elendiniz. Daha doğarken ve bugüne kadar yaşadığınız şartlar içinde çoktan elendiniz. Cebir dersleriniz, İngilizce, fizik, kimya dersleriniz öğretilenmiş geçerken elendiniz. O zaman sizleri öğretmensiz bırakanlar, veya sağdan soldan derlenen, derme çatma «evkil öğretmen» kadrolarıyla idare-i maslahat edenler eldiler sizi. Kitap parasını denk getirmek için lokmanızı kısarken elendiniz.

Amansız bir yarışın bir safhası bu imtihanlar. Öyle bir yarış ki, tok ile aç, iyi yetiştirilmişle kasden ihmal edilmiş bu yarışta eşit şansa sahip diyorlar. «Beş parmak birbirine benzemez.» denir; ama 40.000 arkadaşımızın talihî birbirine benzeyecek. Bu imtihanlar ve eğer kazanırsanız (?) bundan sonraki öğreniminiz bir dansıklık doğuş kardeşler. Hakemler adaletsiz kararlarını çoktan vermişler; böyle dönüyor bu kahbe düzenin çarkı. Bu sene de üniversiteye girebilenlerin ancak %5'i göstermelik olarak köylü ve işçi çocuklarından olacak. En itibarlı fakültelere, çoğunlukla iyi yetişme imkânlarına sahip olanlar girecek. Elbette bu arkadaşlarımızın bir kabahati yok. Bütün bu haksızlıkların sebebi, hepimize iyi yetişme şartları sağlamıyan, aynı imkânları vermeyen, çoğumuzun yüzüne üniversite kapılarını kapıyan bu adaletsiz düzendir.

Zaten kardeşler, bugün sizler imtihana girerken, halka karşı bir yönetim, sizin yaşta yarım milyon kardeşinize okuma imkânı verememiş ve yıllarca evvel onları saf dışı bırakmıştı. Bugün siz çağda milyonlarca kardeşiniz, elinde değnek çobanlık yapmakta veya en güç şartlar altında boğaz tokluğuna çalışmakta, ya da işsiz ve sahipsiz dolaşmaktadır. Çünkü, devlet bütçesinden Amerikan iş adamıyla ortaklık kuran ithalât tüccarına milyonlarca lira kredi verilirken, köylerimize bir ilkokul binası yapmak, yeteri kadar öğretmen yetiştirmek halkımıza çok görülmüştür. Gene insanca yaşama imkânlarını halkımıza çok görenler, Amerikalılara ortaklık kurup kendi menfaatleri peşinde koganlar değil midir ki, sizi yarın üniversite kapılarında çaresiz bırakacaklardır.

Eleme üniversite giriş imtihanlarında bitmiyor kardeşler. Çark, siz fakülte sıralarında da dönecek. İmkânsızlıklar büyük çoğunluğunuzu fakülte sıralarında eleyecek. Burs bulamadığınız için eleneceksiniz. En kötü şartlarda yurt köşelerinde eleneceksiniz. Kitap parası bulamadığınız için eleneceksiniz. Üniversitede öğretilenler, hayattan ve gerçekten kopuk olduğu için eleneceksiniz. Bu milletin çocuğu olarak eleneceksiniz.

Her üniversiteye giren mezun olsa, çoğu iş bulamaz. Çünkü, Türkiye'nin sanayileşmesini, yeni iş sahaları açılmasını istemiyenler var. Türkiye'nin geri bir ülke olarak kalıp yabancı ülke sanayilerinin mühterisi olmaktan devam etmesinde menfaatleri olanlar var. Onlar ileride sizlere iş sahaları açamayacakları için üniversiteden mezun olmanızı da istemiyorlar. Ferman çıkmıştır bir kere: Küçük bir azınlığınız bugün avutılmak için üniversiteye alınacak, ama da sonra üniversite sıralarında elenecekler. Bugün imtihana giren on arkadaştan ancak iki tanesi üniversiteye girebilecek, bu iki kişiden ise ancak biri mezun olacaktır.

Bu düzenin yasaları her yerde egemendir. Ve bu yasalar amansızdır, adaletsizdir, insafsızdır. Gençliğiniz, seneleriniz, kendinize güveniniz bu amansız makinenin çarkları arasında törpülenip gidecek. Üniversiteye girenleriniz anlayacaklar ki, üniversite gençliğini saran boykot ve işgal hareketleri sebepsiz değildir. Yapılan araştırmalara göre, bu düzen üniversiteli gençlerin yarısında ruhi bozukluklar yaratmıştır. Üniversite öğrencilerinin çoğunluğu ayda 200 liranın altında parayla yaşama savaşı içinde. Bu şartlar altında fakülte ve yüksek okullara girenlerin yarısı, senelerini, hayal kırıklıklarıyla birlikte fakülte dersanelerine gömererek yüksek öğrenimlerini yarıda bırakmak zorunda kalacaklar.

Ya fakültelerini bitirenler arkadaşlar, onlar acaba güvenlik içinde mi olacaklar? Bir üniversite mezununun değerlendirileceği işlere ancak tanıdak aracılarıyla, torpille girilir. Mezunların çoğunluğu, insan onuruna uygun olmayan bir şekilde aylarca bakanlıklarda, geneli müdürlüklerde iş ararlar; en sonunda yaptığı öğrenimle her zaman ilgili olmayan bir büro memurluğuna razı olurlar. Uzmanlıklar, en önemli görevler, yabancılarla ayrılmıştır zaten. Halkla beraber olmayanlar, bu memleketin çocukları arasından bilgili, hünerli insan yetişmesini istemiyor. Yurdumuzun önemli işlerini, Amerika'dan, şurdan burdan getirttikleri uzmanlara gördürmekte menfaat umanlar var. Biz diyoruz ki, en bilgili, en değerli uzmanlar bu yurdun çocukları içinden yetiştirilmelidir.

Kardeşler,
Bu adaletsizliklere hepimizin bir sözü olsa gerek

Gençlik yurdumuzun geleceği demektir. Mustafa Kemal gençliği, dürüst niteliği, yurtseverlik ve cesaret duygularıyla halkımızın gözbebeğidir.

Bizlerin eğitilmesine, en iyi bir şekilde yetişmesine imkân tanımayanlarla mücadele, tüm halkımızın geleceği için mücadeledir.

Hiçbir genç «Genisini kurtaran kaptandır.» sözleriyle aldatılamaz. Kaptan odur ki, halkımızın ve onun gözbebeği olan gençliğin geleceği için mücadele eder.

Yüreğinde insan sevgisi, halk sevgisi taşıyan her yurtsever bu mücadelede gençliğin yanında olacaktır.

Senin okuman, yetişmen çok önemli kardeşim!
BÜTÜN GÜÇLÜKLERE, ÖNÜNE ÇIKARILAN ENGELLERE RAĞMEN ÜNİVERSİTEDE OKUMAK İÇİN GİRİŞECÜĞÜN DEMOKRATİK MÜCADELEDE, FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU, OLANCA GÜCÜYLE YANINDADIR. 5 TEMMUZ 1968

fikir kulüpleri federasyonu

İTÜ işgal konseyi açıklıyor:

“NİÇİN

DEVİRİM İSTİYORU

Bir çok ülkede birden başlayan gençlik hareketleri, çeşitli çevreler tarafından değişik biçimlerde yorumlandı. Bu yorumlara uygun çözüm önerileriyle karşılandı. Bu yorumlar içinde en tutarsız, elbette gençliği toplumun dışında, başka bir gezegenden gelmiş insanlar topluluğu olarak gören emodacı yorumdur. Daha çok çıkarıcı ve kurulu düzenden yana olanların sahip çıktıkları bu görüş, ders alınması gereken gerçekleri izlemeye yönelmiş, bilimsel ve çözümlü hiçbir değer taşımayan geçiştirici bir görüştür.

Biz, bu yazımızda, kendi deneyimizden, İTÜ işgalinden giderek sorunun temeline ulaşmaya çalışacağız. Böyle-

ce, yukarıda sözlü edilen çıkarıcı yorum biçimi de gerektiğinde yanıtlanmış olacaktır.

Bütün gençlik hareketlerinin kurulu düzenlere, dünya yüzünde örgütlenmesini tamamlamış insan ve toplumun yeteneklerini yoketmeye yönelik emperyalizme karşı olma, daha güzel, daha mutlu, daha yalnız bir yaşam isteme gibi ortak yanları vardır. Bunun dışında, her olay gibi, gençlik hareketleri de içinde geçtikleri toplumun özel koşullarıyla açıklanabilirler. Bu yüzden, ülkemizdeki gençlik hareketlerini açıklayabilmek için, ülkemizin ekonomik ve toplumsal yapısına kısaca göz atmak zorunluluğu vardır.

Türkiye'de sermayeci sınıflar, alt yapıya, sermaye örgütlenmesi ve üretim ilişkilerinin düzenlenmesi açısından hâkim durumdadırlar. Buna paralel olarak da üst yapı kuruluşlarını, egemenlikleri altında tutmaktadırlar. Esasen alt yapı ile üst yapı arasındaki etkileşimler de sözlü edilen sınıfların yararı doğrultusunda işlemektedir.

Bu genel açıklamadan sonra, egemen sınıfların, bir üst yapı kurumu olan üniversiteye etkilerini gözden geçirebiliriz.

Üniversitenin temel ödevlerinden biri, en üst kademede eğitim yaparak, uzmanlaşmış, bilimsel araştırmalara yatkın, bilimsel düşünme yetisine

sahip elemanlar yetiştirmektir. Bugün bu ödev, düzenin sosyal, politik, ekonomik koşullandırılmaları yüzünden yerine getirilememektedir. Çünkü, Türkiye'nin teknolojisini, egemen sınıflar tarafından —kendi yararlarına olarak— montaj sanayisi teknolojisini olarak kalmaya zorlanmaktadır. Montaj sanayisi ise, her şeyi —bu arada teknik bilgisi de— dışarıdan almış, yapımı olmayan bir sanayi olması bakımından, bilimsel düşünebilen, araştırmacı ve uzman kişilere ihtiyaç göstermemektedir. Bu nedenle, ülkenin teknolojik koşulları, üniversiteyi yukarıda açıklanan birinci ödevini yerine getirmeye değil, tersine bugünkü duragan, değer ve düşünce üretmeyen konumunu korumaya zorlanmaktadır.

Egemen sınıflar açısından önemli olan diğer bir nokta, yukarıdaki ödevin yerine getirilmesiyle yetiyecek, bilimsel düşünceli, aydın güçlerin, kendi çıkarlarını zedeleyeceği gerçeğidir. Çünkü bu yeteneklere sahip insanlar, geçiştirici, iletici görürücü nitelikleriyle toplumsal yapıyı etkilerler. Bunu bilen egemen sınıflar, kendi çıkarlarına uygun eğitim programları hazırlayıp dayatırlar. Üniversiteler bu etki alanının dışında değildiler. Kısaca, bugünkü düzenin ve teknolojinin, bilgisiz bilinçsiz, halktan kopmuş, yeteneksiz düşüncesini bilmeyen insanlara ihtiyacı vardır. Eğitim sistemi de, ilkokulden üniversiteye kadar bu tür insan yetiştirmek amacını gütmektedir. Son olarak özel okulların da eklenmesiyle, bu halk dışı eğitim, bir kere daha ve güçlüce perçinlenmiş olmaktadır.

Üniversitenin ödevini yerine getirerek araştırmacı, bilimsel düşünebilen, uzmanlaşmış insanlar yetiştirmek, ancak halk yararına işleyen bir düzende, gerçek kalkınmamız için geleceğimizi planlamamız gerektiği zaman mümkün olabilecektir. Bu anlamda, İTÜ işgalinin başlangıç tarihi, kesin olarak 17 Haziran'dır. İTÜ öğrencileri, bu gerçekleri daha bu yitirildikten görerek, halk yararına işlemeyen düzeni güçlüce sarsan bir eylem ortaya koymuşlardır. Gerçekten, “özel yüksek okulların devletleştirilmesi” savı üzerine Ankara'ya kadar yürüten İTÜ'nliler, bugün üniversitelerini işgal ederken de aynı paralelde sloganlar ortaya koymuşlardır. Bizim işgal hareketimizi damgalayan “ilkokuldan en yüksek araştırmaya kurumuna kadar eğitimde devrim”, “kamu yararına işlemeyen kamu kuruluşlarını işletmek için işgal sloganları, yukarıda anlaşılan düşünceleri içermektedir.

İTÜ İşgal Konseyi, yayınladığı broşürde, ortaya koyduğu düşünce açısından üniversitenin bugünkü ödevini şöyle saptamıştır: “Önceki ülkemizin bugünkü koşullarından hareketle, belli bir kalkınma planına dayanarak, belli bir süre sonra varılması gereken teknolojik aşamaya göre bir eğitim programı düzenlemek, sonra bu eğitimin ge-

Gençlik liderleri ne diyor ?

HARUN KARADENİZ (İTÜOB Başkanı)

Toplum kalkınmasını gerçekleştirecek kadroları yetiştirmek için biçimlendirilmesi gereken eğitim kurumları tam bir keşmekeş içindedir. Çünkü bu kurumlar belli bir plân içinde kurulmuşlardır. Öğrettikleri bilgiler ülke gerçekleriyle bağdaşmamaktadır ve âdeta amaçsız bir eğitim yapılmaktadır.

Son boykot ve işgal hareketlerinin en ileri sloganı eğitimde devrim idi. Gerçekte ise, ekonomik düzende devrim olmadan eğitimde devrim olmaz. Halka dönük bir eğitim düzeninin kurulabilmesi için genel düzenin halktan yana olması gerekir. Halktan yana olmayan bir düzende, halka dönük eğitim düzeni kurulamaz.

Son olaylar eğitim sorununun temel değişikliklerle çözümlenebileceğini ortaya koymuştur. Artık güne inanıyoruz ki, kamuoyu ile ilgili bütün kurumlar, bu konunun ciddiyetini anlamışlardır. Fakat ilgili kurumlar eğitimde temel değişiklikleri yaparlar mı, yapmazlar mı? Biz gerek öğrenim kurumları yönetim organlarının, gerekse parlamentonun köklü değişikliklerden yana olacağına inanıyoruz.

Bu durumda devrimci gençliğe düşen görev, eylemlere devam etmek, konuyu daha açık bir dille geniş halk kitlelerine iletmek ve her an baskı unsuru niteliğinde kalmaktır.

Esasen bugünkü dalgalanmalar, çağı gelmiş bir devrimin ön kıptarıdır. Bu hareketler, halk yararına olmayan bir düzenin ölüm sancılarına, Devrimci güçler çağı gelmiş devrimleri yapma yolunda ilerleyecekler ve çağı gelmiş devrimler karşısına çıkan bütün güçleri yok edecekler.

Devrimci gençlik kesin olarak şunu anlamıştır ki, bir şeyi başkasından istemek ve başkasının bir şey yapmasını beklemek boşunadır. Amacı istemek değil, bizzat almak gerekmektedir.

HARUN KARADENİZ —
İstemek değil, bizzat
almak gerek...

A. CENGİZ GÜLDEREN (İ.T.O.T.B. Başkanı)

Milli eğitimde köklü bir devrim olmadıkça, bu bunalmalar her zaman kendini gösterecektir.

Yönetmeliklerin sık sık değişmesi bunun açık bir delilidir. İstanbul Yüksek Teknik Okulunda 7 senede tam 7 adet boykot yapılmış fakat yapılan bu hareketler aynı kuruluşun sorunlarını çözmeye yeterli olamamıştır. Son günlerde yapılan bu hareketlerin neticesinde öğrenci arkadaşlarımız birtakım istekleri kabul edilebilir. Ancak daha önceki tecrübelerden de anlaşılacağı gibi bu da esas sorunlara bir çözüm getirilmeyecektir.

İlk okuldaki itibaren şartlanmış bir takım zihniyetin hizmetinde olan eğitim, bertürürlü yurt sorunları dışında ve tamamen katı bir öğretim sistemi yürütmektedir.

Teknik öğretim de bu sorunların nedenleri ile bir bunalmış içindedir. Öğretim üyelerinin noksanlığı, yeteneksizliği, gerekli not, kitap ve laboratuvar gereçlerinin noksanlığı bu kuruluşların esas fonksiyonunu tehdit etmektedir. Teknik eğitimde, her şeyden önce çok sayıda kitap, yetenekli öğretim üyeleri ve gerekli araştırma olanaklarını temin edecek gereçlerin sağlanması şarttır.

Artık köhnemiş öğretim sistemlerinden vaz geçip tamamen asrımıza uygun bir eğitim düzeni tatbik edilmelidir. Teknik öğrenimde araştırma şarttır.

Bu olanakları temin etmedikçe, öğrenciye yeterli formasyon veremedikçe Teknik eğitimin sorunları halledilmiş sayılmaz. Eğitimde reform; ilk öğretimden başlayarak üniversitelere kadar yeniden ele alınıp temelden değiştirilmesi ile mümkündür.

Özel okullar bu reformun ilk sorunu olmalıdır. Eğitimi şahsi çıkarlarına kapital olarak kullanan zihniyeti ortadan kaldırmadıkça, bu reformun oturacağına inanmak, hayal perestlikten öteye gidemez.

Yeterli eğitim olanaklarından yoksun halk kitlelerinin bu açığını kapatmak ve onlara eğitim imkânları tanımak, yapılan bu boykotların başka bir yönü olduğunu da hatırlatmakta fayda buluyorum. Ancak bu gün beki boykotlar bu sorunu çözemeyecekler, fakat ileride halka dönük bir eğitimin geleceği kaçınılmaz bir hakikattir.

Her şey halk için ve her şey halktan yanadır.

CENGİZ GÜLDEREN —
Temelden değişiklik
yapılmalıdır...

UZ?..

rektirdiği öğrencinin yetiştirilebilmesi için, ilkokula kadar bütün eğitim sistemini etkilemek, bu yolda programlar ve öneriler getirmek. Bu yola yönelik olmayan her türlü yenileşme çabalarının, ancak biçimsel değişiklikler getirecek, silik zararlı davranışlar olarak kalacağı ortadadır.

Ayrıca, İTÜ İsgali, İTÜ'nin toplumuzda yapması gerekenleri de ortaya koymuş, tutarlı çözüm önerileri sunmuştur. Bir kere, İTÜ'nin ülkemizdeki teknik kadroların düzenleyicisi olması gereklidir. Teknik pramitin sağlığı, ayrı kuruluşlardan yetişen kadroların bir arada, organik bir işlerlik içinde, uyumlu çalışabilmeleri için bu soruludur. İTÜ, ülkenin teknolojik organizasyonu açısından, kendine düşen sorumluluğu yerine getirmek için, kendi dışında oluşmuş, çeşitli teknolojik katılarda eleman yetiştiren kuruluşları bünyesine almak, teknik üniversiteler arası bir kurul aracılığı ile ortak bir strateji ve program saptanmasına ön ayak olmalıdır.

Öte yandan, teknik pramidi altüst eden özel yüksek okullar mutlaka devletleştirilmeli, buralarda okuyanlar, kapasiteleri artırılacak devlet üniversite ve yüksek okullarına alınmalıdır.

İTÜ İsgali, direnme gücünün büyük bir kısmını da, üniversitenin «Bilimsel ve toplum için araştırmalar yapmak» biçiminde özetlenebilecek başka bir ödevinin yerine getirilmesi üstüne toplamıştır.

Bugün üniversitelerimiz, hiçbir düşünce üretmeyen, eski bilgilerin tekrarı olduğu, öğrencilerin kafasına sokulduğu, ezberletildiği yerler durumundadır. Bunun böyle oluşu, sömürücü egemen sınıfların politikasına uygundur ve geri teknolojinin gerekli olduğu bir durumdur. Oysa, bir ülkenin kalkınması, kendi verilerine uygun bir teknolojik gelişim yoluna girilmesiyle olanaklıdır. Bu ise, değiştirmeyi, İleri götürmeyi, halka yararlı olmayı amaçlayan bilimsel araştırmalarla yapılabilir. Bu ödevini yerine getirmeyen üniversite, alt ve üst yapıdaki etkilerini gösteremekte, devletin planlama organlarına yön verememekte, onlarla işbirliği yapamamakta, onlardan etkilenememektedir. Sonuçta da, toplumun ilerlemesine hiçbir katkıda bulunamamaktadır.

Üniversitelerimizin ve özellikle İTÜ'nün araştırma yapmasını önleyen nedenlerden biri de, maddi olanaksızlıklardır. İTÜ İsgali Konseyi, bunun için, «mali özerklik» savını İleri sürmüştür. Bu gerçekleşince, her şeyden önce, maddi sıkıntıları yüzünden okutulan duruma düşmüş öğretim üyeleri, üniversitenin hazırlayacağı programlara uygun araştırmaları yapmak için zaman bulabileceklerdir. Ancak, mali özerkliğin araştırmaları hızlandıran bir etken olması da, geniş ölçüde yeni örgütlenmeleri zorunlu kılan araştırmacı bir anlayışın üniversitede ege-

men olmasına bağlıdır. Bunun tartışılması ayrıca yapılmıştır.

Üniversitelerin ödevlerini yerine getirememelerinin başka önemli bir nedeni de, kendileri dışındaki üst yapı kuruluşları ile sağlam ilişkiler kuramamış olmalarıdır. Bütün az gelişmiş ülkelerde görülen bu durum, üst yapı kuruluşlarını etkisiz kılmak için emperyalistler ve onların işbirlikçileri tarafından maksatlı olarak yaratılmaktadır. Ülkemizde de bu tür bir soyutlama egemendir. Örneğin, üniversitemizle Devlet Planlama Teşkilatı arasında veya üniversitemizle orta öğretimi düzenleyen Millî Eğitim Bakanlığı arasında oluşan ilişkilerden doğmuş bir ortak örgütlenme yoktur. Böyle olunca da, belli ortak çalışmalar içinde İleri atılmaları gerçekleştirilmesi söz konusu olmamaktadır. Sömürücü güçlerin, böylesine halka dönük bir işlerliği önlemeleri ve üniversitemizi bugünkü toplumdan kopmuş, içine dönük duruma sokmaları son derece olağandır.

İşte, yukarıda belirtilen bütün eksiklikleri gören ve bunların dış etkilerle düzeltilemeyeceğini anlayan İTÜ'ü öğrenciler, üniversitelerini kendi elleriyle düzeltmek üzere harekete geçmişler ve İsgali gerçekleştirmişlerdir. Bu davranış, geniş oranda öğrencinin üniversite yönetimine katılımına zorunluluğundan ve isteginden güç almıştır. Bu nedenle de, İsgal, geniş halk yığınlarına kurtuluş yolunu gösteren bir eylem niteliğine ulaşmıştır.

İTÜ İsgali Konseyi, yönetime katılma savını İleri sürerken, öğrencinin üniversiteyi yenileyebilecek, halk yararına düzeltilebilecek tek unsur olduğu gerçeğinden hareket etmiştir. Bunu anlamak için üniversitenin ögelerini tek tek incelemek zorunluluğu vardır. Bugünkü antidemokratik, halk yararına olmayan, toplumsal yaşama hiçbir katkısı bulunmayan işlerliğin başsorumluları öğretim üyeleridir. Öğretim üyeleri, üniversite dışında aldıkları bir çok ödevlerle, ekonomik olarak şartlanmışlardır. Tek yönetici de onlar olduğuna göre, kurulu düzenin rahatlığı içinde ve onun verdiği - çıkarıcı çevreler yararına - ödevlerin yerine getirilmemesi için hiçbir engel ve sakınca kalmamaktadır. Bu yüzden araştırmalar yapılamamış, eğitimin halka dönük biçime girmesi sağlanamamıştır.

Üniversite binasını İsgal eden İTÜ öğrencileri (üstte) ve Millî Eğitim Bakanlığında önünde protesto gösterisi yapan Tekniker öğrencileri (yanda)

Bugünkü durum ve şartlanmışlıkları içinde öğretim üyeleri, üniversitenin anlam ve önemine uygun davranışlar gösteremezler. Ancak, dinamik ve zorlayıcı bir ortam onların yeniden kazanımını sağlayabilir.

Öğretim üyeleri yardımcılarını ise, örgütlenmemiş öğretim üyelerinin egemenliği altında, onlara benzetilmeye bulunan insanlardır. Bunlara, yeni üniversitenin kurulmasında büyük ödevler düşmektedir. Bunlar ise, örgütlenerek ve öğrenciler paralelinde eylemler ortaya konarak yerine getirilebilir. Aksi halde, bugünkü öğretim üyelerinin birer kopyası olmaktan kurtulamayacaklardır. Bugünkü durumda umut verici davranışlar gösteremediklerine bakılırsa, öğretim üyeleri yardımcılarının da üniversitenin gerçek anlam ve amacına ulaşması yolunda pek etken unsur olamayacakları sonucu çıkarılabilir.

Düzenin eğitimsel ve toplumsal şartlandırmalarına karşılık dinamizm ve İleriye dönük olma özelliklerini yitirmemiş öğrenci kitlesi, üniversite için tek umut kaynağıdır. Bir kere ekonomik şartlandırmalardan uzak oluşu-

ru yüzünden daha özgür davranabilmekte, halk yararına eylemler ortaya koyabilmektedirler. Bu özgürlük anlayışları içinde örgütlenebilmekte, hatta her şeyi göze alarak -elbette haklı olarak- üniversitelerini İsgal edebilmektedirler.

Yeni, olumlu yapıtlar ortaya koymaya hazır öğrenci kitlesine karşı üniversiteler yasası ile üniversite yöneticilerinin tutumları arasında pek fark yoktur. İkisi de bu büyük gücü yönetim dışı tutmak çabasındadırlar. Bu elbette bir yere kadar sürebilir. Sonra İsgaller gelir. Güç dengesi sağlanmazsa, yani yönetime katılma güçleri ve ülke çıkarlarına uygun olmazsa, yeniden İsgaller gelir. Yeniden bilinmedik, beklenmedik patlamalar baş gösterir.

İTÜ İsgali, bu anlamda da yeni değildir. İTÜ Öğrenci Birliği'nin Mart 1968'de yapılan olağan kongresinde üniversite yönetimi ve öğrenci özgürlüğü» adlı bir gündem maddesi görüşülerek «Rektör ve dekanların öğrenciler tarafından seçilmesi, üniversitenin mali özerkliğe kavuşturulması» yolunda çalışmalar yapma ödevi, seçilecek yönetim kuruluna oybirliğiyle verilmişti.

İTÜ İsgali, yukarıda anlatılan düşüncelere dayalı bir gençlik hareketidir. İleri sürdüğü bir çok özel istekler yanında, en çok bu sorunları ortaya koymuş, çözümler önermiştir.

17 Haziran'dan 1 Temmuz'a kadar süren hareket sonunda İTÜ İsgali Konseyi yayınladığı son bildiri ile, hareketin bitmediğini, koşullara uygun olarak ara verildiğini belirtmekte, eylemin, eğitimde devrime ve bunun olabilemesi için de temel toplumsal devrimin gerçekleşmesine kadar süreceğini haber vermektedir.

Bu yazımız, Konsey'in son bildirisinin son cümleleri ile bitirmenin büyük anlam ve önemi olacaktır:

«Zamanı gelmiş eylemleri hiçbir güç durduramaz. Halk yararına toplumsal devrim de bu kurulu dışına değildir. İleride daha büyük ve devrimci hareketlere doğru, toplumsal devrim kesin zaferine kadar...»

Özel Yüksek Okullar da devrim istiyorlar ...

Özel yüksek okullar öğrencileri de son İsgal ve boykot hareketlerine içtenlikle katılmışlar ve kardeşlerinin «devrim» isteğini paylaşmışlardır. Bugüne kadar imfiazlı öğrenciler olarak görülen özel yüksek okullar öğrencileri, bu okulların devletleştirilmesini istediklerini ilan ederek eğitimdeki düzensizliğe ve adaletsizliğe karşı çıkmışlardır. Özel Galatasaray Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu, Kadıköy Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulu, Ayazağa Kimya Mühendislik Özel Yüksek Okulu, Işık Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu, Güneş Makine Mühendislik Özel Yüksek Okulu, Şişli İktisat ve Ticaret Yüksek Okulu, Çağaloğlu Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu bir araya gelerek «Birişmiş Özel Yüksek Okullar Üst İcra Konseyi» kurmuşlardır. Konsey, 5 Temmuz'da İsgal ve boykota son verirken yayınladığı bildiriye devletleştirme ve devrim isteğini tekrarladıktan sonra şu çağrıda bulunmuştur: «Gençlik olarak ne istediğimizi ve nerede olduğumuzu çok iyi biliyoruz. İlgilileri bu devrimin çözümünde görevle çağırıyoruz. Mücadele bitmemiştir. Direnç sınavının ikinci keşiminde; hepimiz için hep birlikte...»

Sıra Emekçilerde :

1600 lâstik işçisi fabrikayı işgal etti !

Bir süre önce Üniversite ve Yüksek okullarda başlayan boykot hareketleri bu defa emekçi kesimine de sığmamış ve 1600 lâstik emekçisi tutup Bakırköy'deki Derby Lâstik Fabrikasını 4 Temmuz perşembe sabahı işgal etmişlerdir. İlgâli emekçiler fabrikayı yönetici işverenleri sokmamakta ve hareketin şaklar teslim edilinceye kadar sürdürüleceğini ifade etmektedirler. Fabrikanın tüm işçileri tam bir dayanışma ve anlaşma içinde olup aralarında en ufak bir davranış ayrılığı mevcut bulunmamaktadır.

Türkiye'de sen bilincli üye sahibi diye tanınan Lâstik-İş Sendikasının karşısına bundan bir süre önce sarı bir sendika dikilmiştir. Bu sendika Kauçuk-İş adlı bir sendika olup patronlar tarafından kurulmuştur. Sarı Kauçuk-İş Sendikası Ziya Hepbir'in de aracılığı ile İEPCW (Ulusal Arası Petrol) ve Kimya İşçileri Federasyonu'na üye yapmış ve böylece adis beslenme kâpısı açılmıştır.

İşte bu sendika naylon giriş fişleri ve fabrikadaki işveren vekilleri sayesinde uydurma bir toplu iş sözleşmesi yetkisi almıştır. Ancak, fabrika işçileri bu

sahtekârlığa göz yummamış ve sürekli olarak Kauçuk-İş'in aldığı yetkiye itiraz etmişlerdir. Derken patronun iğbirliği ile Kauçuk-İş sendikası çarşamba günü işyerine bir ilân asmıştır; bu ilân da «Perşembe günü işverenle toplu sözleşme imzalanacağı ve işçilere seyyanen 3,35 TL ücret zammı sağlanacağı, bunu müteakip de fabrikada Cuma günü bayram yapılacağı» duyurulmuştur. Aynı gün, Fabrika Müdürü Naci Güney işçileri toplayarak ilânın paralelinde bazı açıklamalarda bulunmuş, Kauçuk-İş'in duyurusunu doğrulamıştır. Bunun üzerine işçiler hep bir ağızdan fabrika müdürüne karşı çıkmışlar ve «Kauçuk-İş adı bir sendikayı tanımadıklarını» kesin olarak ifade etmişlerdir. Ertesi gün de emekçiler fabrika yönetimine el koymuş ve işteklere yerle getirilinceye kadar, direnme kararı aldıklarını, patronu fabrikaya asla sokmayacaklarını ifade etmişlerdir.

Sarı sendika ile vaki anlaşmaya göre 4 Temmuz günü «sarı belgesi» imzalanacakken Derby Patronu, fabrikanın yönetimini emekçilerin ellerine geçirdiklerini görmüş ve planlarının suya düştüğünü anlamıştır. Derby

patronu bu beklenmedik durum karşısında sarı taraf sendika Kauçuk-İş'i bir yana iterek derhal Lâstik-İş Sendikasına görüşme teklifinde bulunmuştur.

Fabrikada işçiler cuma günü yapılacak bayramı (!) perşembe gününe almışlar ve bayramın nasıl yapılacağını sarı sendika ile patrona iyice göstermişlerdir. Şu anda -bu sayfalar bağlanırken- fabrikada davul ve zurnalarla gerçek bir bayram havası estirilmekte ve öte yandan da patronla Lâstik-İş sendikası yöneticileri arasında görüşmeler devam etmektedir.

İşçilerin patrona karşı ileri sürdükleri 18 maddelik tekliflerinde en önemli noktanın «Kat'iyen Kauçuk-İş Sendikası ile sözleşme imzalanmaması, sözleşmenin yegâne temsilcileri bulunan Lâstik-İş ile imzalanması olduğu» anlaşılmıştır. İlgâli emekçiler Kauçuk-İş Sendikası ile sözleşme imzalandığı takdirde işgalin devam edeceğini belirtmektedirler.

Böylece «Derby» Lâstik Fabrikasında başlayan emekçi boykotları ile, sarı sendikaların geleceği şüpheye girmiştir.

Kâni ŞENGÜL

işçilerimiz
niçin ihraç
ediliyor

ADALET Partisi İktidarı, anayasaya aykırı düşen işlerini, bir «başarı» niteliğiyle kitlelere duyurmaya, halkı aldatmaya çok önem veriyor. Son günlerde yeni dünyaya, Avustralya'ya işçileri, hem de aileleriyle birlikte ihraç etmeyi, önde gelen bir başarı gibi gösteriyor. Oysa, kabul edilen «Genel İşçi Anlaşması»na göre, yürütülen yeni görüşmeler sonunda imzalanan Türkiye - Avustralya İşçi Anlaşması, yeni yeni sefaletlere, sosyal dengesizliklere, hasretlere ve aile facialarına yol açacaktır.

İktidar, rahatlıkla kalifiye işçilerin, yüzde 30 oranında Avustralya'ya göçlerine razı olmuştur. Adına «stradan işçi» denilen, aslında bir işte belli bir becerisi olan işçilerimiz de, Türkiye'de:

- iş bulamadığı,
- aldığı ücretten memnun kalmadığı,
- yaptığı işten mutluluk duymadığı,
- yaşama koşullarından bıkmışlık getirdiğinden dolayı yeni bir göç için kuyruğa girmişti. Avustralya'ya göç edeceklerden de, Almanya'dan, Suudi Arabistan'dan, İskandinav ülkelerinden duymaya alıştığımız haberlerin gelmesi için altı ay geçmesi yetecekti. Bugüne kadar Türk olmanın onuru taşıyan yüz binlerce işçimiz, Avustralya Muhaceret Bakan'ının anlaşığı ölçülere uygun olarak Türkiye'den ailesiyle alıp, Avustralya'nın yolunu

MALATYA'DA TIP'İN BAŞARISI

2 Hazıranda özellikle senato seçimleri için kullanılan oylar Türkiye İşçi Partisine verilen oyların hemen her ilinde arttığını ortaya koymakla beraber, bu artış Malatyada çok daha belirli ve oldukça yüksek bir düzeyde oldu. 1965 ve 1968 seçimlerinde Malatyadaki seçmen sayısı ve kullanılan oyların partiler arasındaki dağılımı şöyledir :

	1965	1968
Seçmen sayısı	187.003	197.205
Geçerli oy	128.129	126.564
Katılma oranı	%68,48	%64,18
A. P.	38.350	31.134
CHP	63.310	55.893
C.K.M.P.	3.533	—
M.P.	4.352	3311
Y.T.P.	3.530	—
GP	—	8.540
T.I.P.	4.707	20.918
T.I.P.'in oranı	%3,81	17,46

Görüldüğü üzere TIP Malatyada 1968 senato seçimlerinde dikkate değer bir gelişme göstermiştir. TIP oylarının genel artışı %5,1 iken, bu Malatyada %17,46 ya ulaşmıştır. Bu olayı incelemek yurdumuzdaki sosyalist gelişim için yararlı olacaktır kanısındayız.

TIP doktrin ve programı bakımından halkın büyük çoğunluğunu kapsayan sınıf ve zümrelerin partisidir. Şu halde TIP'in çok sayıda oy alması normaldir. Bu açıdan biz Malatyada alınan oyu başarı saymıyoruz. TIP için Malatyada çok daha fazla oy almak da mümkündür. Bunu TIP Malatya örgütünün içinde bulunduğu maddi durum engellemiştir. TIP'in Malatyadaki tüm seçim gideri 10.000 12.000 lira içindedir. Öteki partiler ise su yeme para harcamışlardır. Bugün TIP Malatya örgütü 5.500 lira borçlu durumdadır. Üstelik seçimde harekânen para seçime girilirken elde toplanmış da değildir. Bir taraftan seçim ve propaganda çabaları yürütülürken, diğer taraftan gelir sağlanmağa çalışıldı. Bu sebeple de son derece verimli olan köy gezileri tetenildiği kadar yapılamadı. İşçilere gitmek için dahi güçlük çekildi. Nitekim Pötürge ilçesine gitmek olanağı bulunamadı.

Malatyadaki TIP oyları normal bir gelişimin sonucudur. Bu bakımdan bazılarının sandığı gibi geçici değildir. Gelişme her geçen gün daha hızlı

olarak devam etmektedir. 1969 da daha çok oy aldığı şüphesizdir. Malatyadaki TIP'iler aldıkları 20.918 oyu aşağı düşürmeyecekleri gibi, bunu sağlamış onur meselesi haline getirmişlerdir.

20.918 oy alınmasında en büyük etmen TIP Malatya örgütünün kurulduğu 26 Kasım 1963 tarihinden beri canlı, dinamik, dikkatli, yoğun bir çalışma içinde olmasıdır. Bu çalışma süresi içinde her türlü baskı ve zorbalığa rağmen örgüt ayakta kalmış, etkin olma olanağını yitirmemiştir. Beş yıl içinde Malatya ilçelerinde en az otuz müteğabbis heyet kurulmuştur. Özellikle ilk yıllarda ilçe müteğabbis heyetleri sık sık çözülmüş, il örgütü yerlerine hemen yenisini koymak için harekete geçmiştir. Bu işler TIP örgütüne halkın ve ilçelerdeki TIP yöneticilerinin güvenini kazandırmıştır.

Aşağıdaki tabloda TIP'in 1968 seçimlerinde aldığı oyların ilçeler arasındaki dağılımı ve ilçelerin geçerli oyları sunulmuştur :

	Geçerli oy	TIP'in oyu
Merkez İlçe	42.671	5125
Akçadağ	13.325	4000
Arapkir	7.108	813
Arguvan	6.971	3399
Darende	10.635	896
Doğanyol	9.877	1785
Hekimözü	14.327	1915
Pötürge	9.505	569
Yeşilyurt	5.829	1575
Toplam	119.796	20918

Görüldüğü üzere en az oy alınan ilçeler sırasıyla Pötürge, Darende, Arapkir'dir. Bunun nedenini açıklamak örgütün önemini gayet açık ortaya koymaktadır. Seçime girilirken Pötürge ve Darende örgütleri münferah durumda idi. Arapkir örgütü ise bazı sebeplerle gelişmemiştir.

Az oy alınan bu ilçelerin bir diğer özelliği il merkezine en uzak olmalarıdır. Bu yüzden il örgütü bu ilçelerle diğer ilçeler kadar sıkı ilişki kuramamıştır.

Bazılarına göre TIP'in Malatyada çok oy almasının nedeni CHP listesine bir alevi aday girmediğinden alevilerin TIP'e oy vermeleridir. Gerçekten Malatyada alevi yurttaşlar TIP'e çok oy verirler. TIP oylarının en az yarısı bu zümreden gelirdi. Ancak bunun sebebi CHP listesine bir alevi ada-

yın girememesi değildir. Zira TIP adayları da alevi değildi. Alevi yurttaşların TIP'i desteklemelerinin nedeni her görülmeyecekleri, mezheplerinden dolayı kınanmayacakları bir düzenin ancak TIP tarafından getirileceğini anlamış olmalarıdır. Aleviler sadece bir aleviye değil, alevi olsun veya olmasın bir sosyaliste oy vermenin kendilerine daha yararlı olacağını kavrayacak bilinç düzeyindedirler.

Bazılarına göre ise TIP oylarının Malatyada böylesine artmasının nedeni Malatya halkının öteden beri CHP ye, yani sola yakın bir partiye oy vermesi sonucu TIP'in fazla yadrganmamasıdır. Oysaki bu düşünce de yanlıştır. Gerçekten Malatya halkı her zaman en fazla oyu CHP ye vermiştir. Ancak bu ileri bir tutumun belirtisinden çok, tutucu bir davranışın ifadesidir. Zira halkın tek parti çağının partisine çok partili dönemde de bağlı kalmaması tipik bir tutuculuk olayıdır. Demokrat Parti devrinde ilk ve kanlı bir gericiçlik olayının da (Gazeteci Ahmet Emin Yalman'a kurşun sıkılması) Malatyada geçtiği anlırsa bugün TIP'e bu kadar oy verilmesi daha çok anlamlı olmaktadır.

Şu halde Türkiye İşçi Partisinin Malatyada çok oy alması nedeni örgütün çalışmaları ile açıklanabilir. Malatyada TIP'iler halkı kendi öz çıkarlarının bilincine ulaştırmakta başarılı olmuşlardır. Halkı aydınlatmak için TIP'iler gerçekten ağır şartlar altında büyük çabalara girişmekten geri durmamışlar, her fırsatı değerlendirerek çalışmışlardır.

Malatyada bu kadar oy alması TIP için 1969 seçimlerinde yeni ufuklar açılması demektir. 1969 seçimleri de Malatyada TIP için olumlu yönde sürprizli olacaktır. Ancak Malatyadaki bu başarının iki bakımdan olumsuz davranışlara da yol açacağı anlaşılmaktadır. Bir kere karşı partiler ve bazı çevreler TIP aleyhtarı kampanyası Malatyada daha da yoğun ve etkin hale gelmeyeğe çalışacaklardır. İkinci olarak bazı oportünist kişiler milletvekili veya senatör olmak için TIP'e sızmak istiyceklerdir. Bunların girişecekleri bazı manevralar zamanında görülüp boşa çıkarılmazsa dışa dönük çalışmalar yerine parti içi çatışmalar boy gösterebilir.

Fakat kim ne yaparsa yapsın Malatya TIP örgütü sosyalist doğrultuda bir bütün olarak yeni yeni başarılarla koymaktan geri durmayacaktır.

M. Hayrettin ABAÇI

(TIP Genel Yürütme Kurulu Üyesi ve Malatya eski İl Başkanı)

Festival içinde festival

Hoparlördeki adam bağıyor :
« Bu festival, yurdumuzda ilk defa...
Belki de dünyada ilk defa... Muhterem Ak-
çakocahlar sizin için, sizin sayenizde... »
AP İl Belediye Başkanı almış oyu, tu-
rizm mevsimini veyle saymış, şimdi halkın
katılmadığı, yararlanmadığı bir modaya
uyuyor.

Alkışıyorlar.

Kimi, niye alkışladıklarını bilmiyorlar,
ama alkışlıyorlar.

Şirin bir kıyı kasabası. Dağların üstün-
den kıvrıla kıvrıla iniyorsunuz. Deniz ku-
caklarını açmış sizi bekliyor. Turizm mev-
simi bu yıl bavalarmın serin gitmesinden ve
yağmurlardan ötürü geç geldi. Bir festival-
le turizm mevsimini açmayı düşünmüşler.
İstemişler ki Başkent usulü olsun. Onun
için bütün AP'li kodamanları çağırılmışlar,
ama umduklarını bulamamışlar. Turizm
bakan zat bir başka yerde, öteki bakanların
türü çeşitli bölgelerde işleri var. Belediye
başkanı umduğunu bulamayınca kızıyor,
sinirleniyor. Muhafiflerinden korkuyor. Böl-
gedeki her turistik kapıyı misafirleri için
kiralamış. Gelen olmayınca adamcağız kı-
makta hakkı!

İşlerin tıkırında ve Başkent usulü git-
mesi için bir kaç da gazeteci kiralamış.
Öyle ya bilse bilse onlar bilirdi başkent usu-
lü çağrılarını. Bakanları, kodamanları onlar
getirir. Gazetecilerden pos biyiklişi Ba-
kanı iyi tavlanmış başlangıçta.

« Ben bilirim bu işleri. » demiş.

« Hay yaşayalım aslanım. »

Koymuş paraları cebine. 20 gün de kıyı
şehrinde yan gelip yatmış. Güneşte yanmış,
denizde çimmış. Bronz gibi olmuş teni.
Ama gel gör ki, gün gelmiş çatmış, ne
gelen var, ne giden... Başkan küplere bi-
niyor.

Ben tanırım böyle gazetecileri... Bunlar
bir 1950 de 14 Mayıs demokrasi inkılabı ke-
birinde türemişlerdi, bir de tek başına İktidara
gelme sevdahı Demirel döneminde
türediler. 1960 de besleme basın yarattığı
için türedilerdi. Şimdi de nurlu ufakları ve
bölgesel turizm sevdası çıktı bir daha zu-
hur ettiler. İlkini kökünü 27 mayıs kurut-
tu. Bunların kökünü kim kurutacak
bakalım.

Hoparlördeki adam bağıyor :

« Biz halkımız için elimizden gelen
her şeyi... Şirin Akçakocanın her turistik
yere emsal teşkil etmesini... Biz partimizin
ve halkımızın sayesinde... »

Denize giren halk değil.

Halk uzaktan seyrediyor.

Bilmediği anlamadığı acıip bir şeye
bakar gibi bakıyor. Korkarak çekinerek...

Akşamına MTA kuruluşlarında balo
var. İçinde gine halk yok. Gelen misafir-
ler ve mutlu azınlık eğlenecek. Halk için
Atatürk Büstü önünde bir gösteri düzenle-
mişler. İki davul iki zurna. Bir de kadın
kılığında sokulmuş elleri zilli bir köçek. Da-
vul vuruyor, zurnalar çalıyor, elleri zilli kö-
çek oynuyor.

Atatürk'ün büstü melul mahzun bun-
lara bakmakta. Yalnız büstün önünde bir
trafik işareti var inadına oraya konmuş
gibi :

« Mecburi istikamet... »

Başkentten bir caz ve defileci kızlar
getirmişler. Çok misafir geleceğini umduk-
larından bütün turistik yerleri kiralamış-
lar. Parası veriliyor İçerde adam yok.

Kızıyor Başkan :

« Neden gelmediler? »

« Gelirler Beyefendi. »

« Beni hep böyle kandırdınız. »

Gözleri Akçakoca ufuklarında. Yöleu
gözlüyor.

Sonunda iki bakan tozu dumana kata-
rak çıka geldi de büsbütün mat olmaktan
kurtuldu, gözlerinin içi güldü.

Bizde dışardan gelen turizm dövizini
hac seferleri alıp götürür. İçerde de, zaten
yerli halkın ilgisi yok turizm numaraları
ile. Festival içinde festival, beyler gönülle-
rini eğlerler. Bu festivalin yoksul Akçako-
ca Belediyesine yüklediği nedir bilmiyorum.
Ama görülenler ve söylenenler gücünün ü-
stünde olduğunu belli ediyor.

Halkımız Belediyenin başına kendi
gelmedikçe. Belediyeleri kendinden görünen
fakat tutumları ile kendinden olmayanlara
teslim ettikçe, bu, böyle gidecektir. Akça-
kocada İşçi Partisi yok. Baskı sürüldükçe
olmayacağı da benzer. Ama hiç olmayacak
demek değildir.

Akçakoca örneği, bütün kıyı turizm
oyunlarının benzeridir. Bunun bir başkasını
geçen yıl Ege'de görmüştüm. Bir başka bi-
çimini eski yıllarda Ayvalık körfezinde,

Böyle yılmış, böyle gitmez.

Ama ne zamana dek?

Ayrılrken Belediye hoparlörlerindeki
ses hâlâ kulaklarımızda çınıyor :

« Halkımız... Sizin sayenizde... Tu-
rizm... Gelişiyor... Bütün yurda... Belki bütün
dünyaya... Numune olacaktır... »

Dev aynasına bakmaya alışkanlar kendi
yüzlerini daha kocaman, daha iri görürler...
Nasıl da insanları. Gerçek kafalarını bir
gün çaktılınca da eğkten düşmüş karpuzla
benzerler.

tutacak, yeni bir vatanmış gibi
gösterilen o ülkede, Avustralya
vatandaşlarına tanınan bütün
sosyal ve ekonomik hakları kulan-
acaklardır. Yani; seçmek ve
seçilmek hakkı olmayan bir
sahte vatan bulacaklardır.

Oysa anayasamız, «çalışma
herkesin hakkı ve ödevidir» de-
miştir. Anayasamız aynı mad-
desinde «Devlet, çalışanların in-
sanca yaşaması ve çalışma ha-
yatının kararlılık içinde geli-
mesi için, sosyal, iktisadi ve
mali tedbirlerle çalışanları koru-
r» demiştir. Sonra da alessiz-
liği önleyici tedbirleri abra bu-
yurmıştır. Herhalde bu tedbir-
lerden maksat, işçilere yurd i-
çinde iş bulmaktır. Nasıl, öz ev-
lâdına bakamayan bir bahtsızın
yavruunu bir zengine «evlâ-
lık» vermesi, ona bakılmasını
sağlaması ne baba, ne evlâd i-
çin «övlâdilecek, gurur duyula-
cak» bir işlem değilse, devle-
tin, kendi uyruklarına baka-
narak, onları yâd ellere gönd-
ermesi, orada karnını doyurt-
ması da bir marifet sayılma-
mak gerekir. Biz, Türkiye'miz-
de iş gücü sahibi olmak isteyen-
lere burada iş bulmaya çalış-
mıyoruz. Onun için de anayasa-
dan yana bir anlayışla, herke-
sin çalışmasına yol açacak e-
mekten yana bir kalkınma plâ-
nını uygulamamız.

Adalet Partisi İktidarı, yeni
göç anlaşmalarıyla, Anayasamız
42 maddesi karşısında Anaya-
sa çizgisinin gerisine düşmüş-
tür. Gelecek seçimlerde, Anaya-
sa çizgisi dışında kalanları e-
mekçilerin oylarıyla İktidardan
düşürmek, mutlu yarınların ilk
adımı olmalıdır, olacaktır.

Kemal SÜLKER

**İşçiler
bakanı
terletti !**

Nurettin TEKİNDOR
KÖLN'den bildiriyor.

8 yıldan beri yoğun bir ge-
çimde Almanya'da çalış-
makta olan Türk işçilerini her
yıl çeşitli amaçlarla pek çok
politikacı ziyaret eder. Başba-
kan'ın da dahil olduğu bu zi-
yaretçiler, önceleri coşkulu bir
şekilde karşılanır, binbir prob-
lem içinde çalışan işçiler, verile-
nen sözler ve alınan not'arda

ALİ NAILİ ERDEM
— İşçilere cevap veremedi —

kendi geleceklerinin garantisiz
görürlerdi.

Fakat yıllar geçtikçe ahnan
notların ve vaadlerin birer yut-
turmaca olduğunu kavrayan iş-
çiler, artık bakan veya bir po-
litikacı geldiğinde salonları sar-
zu edilir, bir şekilde doldurma-
maya, onları dinlememeye bağ-
ladılar. Dinlemeye gelenler de,
artık yerlerinde kuzu kuzu o-
turmuyor, söz kesiyor, kürsü-
deki politikacıyı palavra yeri-
ne meseleye gelmeye davet e-
diyor.

Bunun son örneği, haziran ay-
ının son günlerinde yine Al-
manya ve Hollanda'da bir ge-
ziye çıkan Çalışma Bakanı Ali
Naili Erdem oldu. Bakan, Köln'
de düzenlenen bir toplantıyı es-
kiden olduğu gibi binlerce işçi
yerine yüz yüze işçinin izle-
diğini görünce şaşırdı. Sonra-
dan anlaşıldı ki, bunlar da ba-
kanı sıkıştırmaya ve hesap sor-
maya gelmişlerdi. Nitekim Ba-
kan'ın toplantı biterken son
sözleri şunlar oldu:

« Çok diyarlar gezdim. Çok
işçi toplantılarına katıldım. En
heyecanlı arkadaşlara Köln'de
rastladım. Buradaki kadar sö-
züm hiç bir yerde kesilmedi.
Bir Bakan'ın sözü böyle kesil-
mez arkadaşlar. Bu benim için
mühim değil, fakat söz böyle
kesilmez. »

Dikkatimi çeken bir şeyi da-
ha söylemeden geçemeyeceğim.
O da Köln'deki bu toplantıya
katılanların azlığıdır. »

İşçilerin oturdukları yerden
müdahaleleriyle, Bakan'ın me-
seleri sulandırmak için ha-
ması nutukları şeklinde geçen

toplantıdan bazı bölümler şö-
le:

Bakan: ...sizlere Türkiye'den
kucak dolusu selamlar getir-
dim ve siz vefakâr işçilerimi-
zin...

Bir işçi: İşlerimiz devlet ka-
pılarında sürüncemede bırakılı-
yor. Bunları nasıl düzelticeğiz?

Bir diğer işçi: Bu düzen de-
ğişmeli kardeşim. Bu düzende
bu gibi işler normal. Düzen de-
ğişmeli.

Bakan: Meselerinizin neler
olduğunu biliyorum. Hepsini bi-
liyorum.

Bir işçi: Hem de biliyorlar-
mış. Peki biliyorsunuz da ne-
den düzeltiliyor.

Bir diğer işçi: Anlaşılır, an-
laşılır. Bu gidile bu diyarda
daha çok kalacağız.

Bakan: Sen nerelisin baka-
lım. Memleketinin köylerini sa-
yar mısın?

İşçi: Ben Trabzon'un Of ka-
zasının köylüklerindenim.

Bakan: Ben Trabzon'u köy-
lerine kadar bilirim. Benim ba-
bam Trabzonlu. Trabzon köy-
lülerinin ne şartlar altında ça-
lıştıklarını da bilirim.

İşçi: Evet, biz mısır ekmeği-
ne çalışırız.

Bakan: Ey babamın bembere-
risi, dur dinle. Bak sana neler
anlatacağım. Ben davası olan
insanlara bayılırım.

İşçi: Herkesin davası var,
herkesin.

Bakan: Ama davası olan in-
san Türkiye'nin gerçeklerini
rakam rakam bilmelidir.

İşçi: Türk işçisi cahil bira-
kılmıştır. Rakam bilmez. Siz
burada işçinin cahilliklerinden is-
tifa ediyorsunuz.

Bakan: İnsanlar yalak baş-
larında hayvanlarla birlikte su
içerdi.

Bir diğer işçi: İşsizlik Sigor-
tası hakkında ne gibi tedbirler
aldınız?

Bir diğer işçi: Nerede iş ne
kardeşim. İş yok.

Bir diğer işçi: 8 milyon işsiz
var.

Bakan: Tarım kesiminde 10
milyon işçi çalışıyor.

**Essen İşçi Cemiyeti Temsil-
cisi:** Essen'deki Türk işçileri-
nin %70'i Zonguldak'tır. Bu
sebeple Zonguldak'ın bir an ö-
nce Sosyal Sigortalar şunülüne
alınması rica ediyorum.

İşçiler: Sadece Zonguldak
mı? Her yer ahnasın kardeşim,
her yer.

Bakan:

10 bin civarında Türk işçisi-
nin çalıştığı Köln'de bu kome-
di bir gün içinde en üsta yer-
lere kadar yankılandı. Artık
Almanya'da çalışanlardan gö-
recekleri ilgi bundan fazla ol-
mayacaktır. Herhalde ayakları-
nın altından birşeylerin kay-
maya başladığını hissediyorlar-
dır.

Sosyalist Küba gerçeği

Dünyanın en seçkin gazetelerinden biri olan New-York Times'te çıkan bu yazı, muhabir Juan De Onis tarafından Havana'da yazılmıştır. (E. A.)

Juan de ONIS

Küba'lı çiftçi Manuel Hernandez, Campo Florido yakınlarında, hükümetin kendisi için yaptırdığı ve modern silt tesislerini de içine alan beton bir yapının yanbaşı, yine yeni kurulmuş elektrikli değirmene, bir vagonun geçerken kasıplarını yerleştiriyor, bir yanbaşı da cevap veriyordu:

«Hükümet bu makinaları ve bu beton tesisi benim için, birkaç ay önce kurmuştu. İnancım şu ki; silt üretimi ne yapıp yapıp artırmayım artık. Ortalıkta sıkıntısı çekilen darlıkların, bıkıncı bir hale gelmesi bir gerçek ama, çabamız kırılmamalı»

Yemeklik yağ dağıtılan bir bakkalın önündeki kuyrukta, önünde iki bog gise tutan ev kadını Paula Cortez, memurdan ancak bir gıgelik yağ alabildiği zaman şu sözleri söylüyordu:

«Bu işler ne zaman yoluna girecek kuzum?»

Bu sorunun ve benzerlerinin cevabı, bugünkü Küba'da 9 yıllık Castro rejiminin içinde bulunduğu büyük zorlukların, gerçekçi bir analizle incelen-

mesinden sonra verilebilir. Bu satırların yazarı, 1,5 aylık Küba gezisinde, Lider Castro'nun, 8 milyonluk Küba halkı arasındaki buzursuz atmosferi yakından izlediğini ve buna çareler bulmak için büyük bir çaba gösterdiğini bizzat görmüştür.

EKONOMİK BLOKAJ VE SONUCU

Castro, hemen hergün sık sık uçtuğu üretim bölgelerinde, üretimi çoğaltıcı yolların neler olduğunu tekrarlayarak anlatmaya çalışıyor halka. Olumlu sonuca, başta sabır ve çalışkanlıkla varılacağını belirtiyor. Havans'daki Batılı diplomatlar, bütün tersliklere rağmen, Castro'nun dev hızıyla süren ekonomik ve endüstriyel hamlelerini, iki veya üç yılda, Küba'yı oldukça rahat bir düzeye getireceği kamaşındalar. Çeşitli darlık ve sıkıntılara rağmen, Castro, Küba halkının büyük kurtarıcısı olmaya devam ediyor. Liderin, genellikle Amerikan blokajıyla ilişkin olan sıkıntıları ortadan kaldırma konusunda, gözle görünen çirpin-

ma çabmaları, halkın gözünden kaçmıyor. Büyük çoğunluk, Castro'nun önderliğinde mutlu bir Küba'ya kavuşma umudunu yitirmemiş görünüyor. Asırlar boyunca, sömürülmüş ve geri bırakılmış bir halkın, önce eğitimsel düzeyini yükseltme gereği, Castro'nun en önem verdiği konulardan biri olarak görünmektedir. Teknik okullarda, Deney İstasyonları, Laboratuvarlar, Yeni üniversiteler, ve en ücre köylere kadar kurulan ilk eğitim merkezleri, Castro'nun ekültürsüz devrim olmazsa sözlerindeki gerçeği doğrularcasına, gittikçe çoğalmaktadır. Castro, Tarımsal araçlara, konut yapımına ve özellikle elektrifikasyona milyonlarca dolarlık yatırım yapmaktadır.

Sen beş yıllık sonuçlara göre, Amerika'nın Küba'yı çöker-teceği sanılan ekonomik abluka etkisiz kalmıştır. Castro, Kanada, Japonya, Batı Avrupa ve Afrika ülkeleriyle geniş ticari ilişkiler kurmuştur. Rusya'dan da, yağ, buğday, makina ve para konusunda, büyük destek görmektedir. Küba'nın, Latin Amerika'da, «Silahlı İhtilal» ilkesini benimsemeyen Sovyetlerle, Küba arasında geniş fikir ayrılığı ve soğukluk belirlemekle beraber, Latin Ame-

rika'da mevcut tek sosyalist ülkenin Küba olması gerçeğiyle ilgili siyasal faktörler, yılda 150 milyon dolarlık Sovyet yardımının devamına neden olmuştur.

«GERİLLA RUHU»

Bugün Küba'da halkın ve yöneticilerin büyük bir ilgiyle izledikleri en önemli konu Vietnam savaşıdır. Hayranlık duygusunun da karıştığı bu ilgi, özellikle sokak duvarlarındaki afişlerde dile geliyor. Vietkong ve Özgürlük Cephesi savaşçılarının korkusuz ve adanmış direnmeleri, Küba gençliğine, bir ideal ve örnek olarak gösteriliyor. Sosyalist kampta, Kuzey Vietnam ve Kuzey Kore, silahlı ayaklanma konusunda, Küba tutumuna uyan politikalarıyla, Küba'lıların en çok yakınlık duydukları iki ülkedir. Castro, Küba'nın güvenliğini, sosyalist kampla B. Amerika arasındaki sürekli anlaşmazlıkların devamıyla ilgili görüyor. Che Guevara'ya ait bir manifesto'da özetlendiği gibi, «Daha Çok Vietnam Yaratmak» kuralı, B. Amerika'nın askeri ve İktisadi ihtisamını eritip yıkmanın tek yolu olarak benimsemiştir. Bugün Küba'da durmadan tekrarlanan iki slogan var: «Gerilla

Ruhu» ve «Vatan İçin Adanmak».

Bir zamanlar, Amerikan gangsterlerinin işlettiği Havana barlarında, fahişelikten başka bir iş bulamayan Kübalı köylü kadınların ve toprak ağalarının kölesi olan işçilerin, bu sloganlara, şimdiki inanılmaz bir tutkunlukla bağlanmalarında, yapılacak bir nokta yoktur. Gözünü olarak ve feret almaksızın fazla mesai'nin gerektirdiği bütün işlerde birlikte çalışıyor Küba halkı. Pazar günleri, aralarında Üniversite öğrencileri, memurlar ve okul öğrencileri olan binlerce insan, kamyonlarla devlet çiftliklerinde ağaç dikmek, tarla sürmek ve tarımsal araçların bakımını ve işletmesini öğrenmek için, çiftçilerle elbirliği yapmaktadırlar. Adına, «Guevara Birlikleri» denilen 250 kişilik teknisyen işçi gruplarının önderlik ettiği gözünü iş kampanyalarıyla, büyük barajlar ve sulama tesisleri inşa edilmiştir. Oriente ve Jubabo eyaletleri, böyle bir çabayla, ot bitmezken, şimdi ağaçlarla donatılmıştır. Kızıl Çin'in, 1966'da, Küba'nın pring ihtiyacını karşılamayacağına bildirmesi üzerine, Castro, yüzbin hektarlık bir çalıntı, Fransız malı 100 buldozerle, 42

Küba'da bugün bütün halk sosyalist kalkınmayı gerçekleştirmek için seferber olmuştur.

ANT'nin üçüncü cildinin ve cilt kapaklarının dağıtımına devam edilmektedir.

Okurlarımız ya bizzat ANT İdarehanesine gelerek ya da ANT Dergisi - P.K. 994 - Sirkeci - İSTANBUL adresine mektupla başvurarak cilt kapaklarını 15, ciltleri ise 50 liradan alabilirler. Ancak posta ile müracaatta bulunan okurlarımıza posta ve ambalaj masraflarını karşılamak üzere her cilt kapağı için 3, her cilt için 5 Lira'lık posta pulunu müracaatlarıyla birlikte göndermeleri lazımdır. Talep arasına göre cilt kapakları 15 Lira, ciltler ise 50 Lira ödemeli olarak istek sahibi okurlarımızın adreslerine gönderilecektir.

Ayrıca, elimizde çok az sayıda birinci ve ikinci cilt kapağı ile birinci ve ikinci cilt de bulunmaktadır. Okurlarımız diledikleri takdirde aynı şartlarla bu ciltleri ve kapakları da temin edebilirler.

Sadece üçüncü cilde mahsus olmak üzere okurlarımıza bir kolaylık daha sağlanmıştır. 53. sayıdan 78. sayıya kadar ellerinde üçüncü cildin bütün sayıları temiz olarak bulunan okurlarımız, bunları İdarehanemize getirdikleri takdirde 20 Lira fark ödemek suretiyle derhal ANT'nin üçüncü cildine sahip olabileceklerdir. Ancak, diğer ciltlerde değiştirme yapılmamaktadır.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ yurt içinde ve dışında EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1 kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

KORKUNUN ÜCRETİ

Hüseyin BAŞ

FIDEL CASTRO İŞ BAŞINDA
— Yeni bir Küba yaratıyor —

günde pirinç tarlası haline sokmayı başarmıştır.

Baştan sonuna kadar bir ganyon haline getirilen Küba, 1,5 Milyon ton kapasiteli büyük bir çelik ve demir endüstrisi için ilk tesisler kurulmaya başlanmıştır. Küba'ya gelen bir turist, hemen gözüne çarpan yeni endüstriler, çimento fabrikaları ve elektrik tesisleri, özellikle tarımsal alana yönelmiş bir üretimle ilişkinde bulunuyor.

DEVİRİMİ YÜRÜTEN GERÇEK

Küba halkı, geçen yıldan beri konut kırsal edememektedir. Bütün ulaştırma araçları da kırıktır. Öğretimin bütün dallarında heret kaldırılmıştır. Küba geziminde konuştuğum 25 kişilik jeni Kübalı R. Rodríguez, şunları anlattı bana:

«Ben bir zamanlar, Havana'da bir lokantada buluşmuştuğum. Sonra Castro devrim, yönetimi ele aldı. Devrim idaresinin açtığı kurslara yazılarak, 4 yıllık bir eğitimden sonra, eskiden United Fruit şirketine ait olan ve şimdi «Guatemala» adıyla bilinen şeker fabrikasının müdürlüğüne getirildim. Ben bir yoksul köylü çocuğuyum. Devrim olmasaydı, herhalde, Havana'da, buluştuğumdan tekaüd olacaktım.»

Küba'da, Castro'nun geniş ideolojik kampanyasına ve planlı uygulamalara rağmen, üretimi her çok alanda istenilen düzeyde henüz çıkmış değildir. Hatırlanacak tesislerde, oldukça yavaş gitmektedir. Örneğin, devrimden önce, 350 işçinin çalıştığı Nestlé çikolata ve süt fabrikasında, 350 işçinin yaptığı iş, bugün 1000 işçi tarafından yapılmaktadır.

İdeolojik uygulamaların disiplinine ahsamayanlar serbestçe Küba'yı terk etme hakkına sahiptirler. Ancak 1965'ten beri Küba'dan çıkanların toplamı 10 bini aşmamıştır. Öte yandan gidenlerden, 300 kişi, tekrar Küba'ya dönmüş bulunuyor. Bunlardan, New York'da Lokanta levazımata tüccarlığı yapan, 45 yaşındaki Carlos Gutierrez:

«Yanlışlığı anlamadım, Castro'nun büyük bir yurtsever olduğunu anlamadım, onun için de her şeyi bırakıp geri döndüm» diyor.

Şimdi San Pedro de Lajas'taki bir demir fabrikasında usta-başlık yapan eski tüccar Carlos Gutierrez,

«Fidel'e ve devrimin için inandığımı diye devam ediyor: «Fabrikada bütün işçilere, Amerikan işçileri kadar disiplinli ve çalışkan olur ve memnuzculuğu bırakırsak, işler, Fidel'in dediğince iyi olacaktır» diyor. «Her gün tekrarlıyorum bunu.»

Yakın zamanlara kadar, her gün, bütün Kübalıların «Siestas» denen öğle uykusunu kestirdikleri Küba'da, devrimden beri onun sert uygulamalarından memnun olmayanlar da var. Ama gelecekte hiç bir umudu olmayan milyonlarca köylü ve yoksul işçi ve onların yanı sıra, yeni yetişen gençlik, yepyeni bir yurt yaratmanın sorununu gururla paylaşıyorlar. İnsanları değerlendirmede kullanılan «çalışkanlık ve kültür ölçüsü» yükselmek isteyen her Küba'ya yeni fırsatların kapısını açıyor. Castro'nun değindiği gibi; zaman, Küba devrimini, devrimi yapanların düşlediği sonuca götürmekte devam ediyor.

Çeviren: Engin AŞKIN

Fransız yasama seçimlerinde birinci turda Gaullist partinin başarısı şeklinde ortaya çıkan eğilim ikinci turda da devam etmiş ve General de Gaulle «Fransa tarihinde eş benzeri olmayan» bir seçim zaferi kazanmıştır. Genel kanı, seçim kanununun büyütecinde, olduğundan fazla «büyük» görülen bu başarının, Mayıs İhtilaline yol açan temel sorunları çözüme yetmeyeceği merkezindedir. Bununla birlikte, on yıldır inatla sürdürülen bütünüyle anti-sosyal ve anti-demokratik politikasıyla, ihtilalin başarısızlığı olarak tespit edilen de Gaulle - Pompidou yönetiminin, iflâsın eşliğinde dönmeyle nasıl başaracağı üzerinde durmak zorunludur.

Gaullizm'in başarısını, onu iflâsın eşliğine kadar götüren olaylarda arayanlar yanılmamaktadırlar. Gerçekten de, Komünist Partisi'nin de önemle altını çizdiği gibi, barikatlar, aşırı hareketler ve sivil savaş ortamı, olayların ağırbaşlı altında sağkına dönen ve sonunda normal hayata dönüşün tek çaresi olarak, denize düşen yılanın sarılır misali, seçime gitmeyi kabullenene de Gaulle - Pompidou yönetiminin eline, hiç ummadığı bir anda, son derece etkin silahlar vermiştir. Nitekim, kontrol- den çıkmış aşırı grupların, hele artık seçim hazırlıklarına başladığı nisbeten der- gun dönemde, şüphesiz hükümetin de kö- rüklemeyle, yeni şiddet hareketlerine girişmelerinin, uzayıp giden grevlerin ağırlığı altında bunalar yığınlarında tam bir panik yarattığı gerçektir. Gaullist'ler ise, bu şiddet hareketlerini, bu hareketlerin dışında kalmak için olağanüstü çabalar gösterme- sine rağmen, Sol Cephe'nin sırtına yüklen- mekte başarı sağlamışlar, totaliter komün- izm ve sivil savaş yaygarasıyla ortadaki bulandırarak «Bakın işte, size getirecek- leri budur» demişler, barikatlı, yangınlı şiddet hareketlerini halkın gözünü korkut-makta, ender bulunur etkinlikte bir silah olarak kullanmışlardır. Seçim sonuçları, «Korkunun Ücreti» nin, Sol Cephe'ye, hayli pahalıya oturduğunu göstermiş ve sol ezici bir güç ve imkânla girdiği mücadeleden başarısız çıkmıştır. Gerçi Sol Cephe için yenilgi, matematik olarak bakıldığında, fazla önem taşımamaktadır. Ama uzun yıl- lardan sonra, ilk kez ayağa gelen fırsatın gerektiği gibi kullanılmaması, Mayıs İhtilalinin doğal uzantısında açık beliren Halk Cephesi iktidarını gerçekleştirileme- sini kolay hazmedilir cinsten bir başarısızlık olarak nitelenebilir de imkân yoktur.

Şüphesiz olay, son derece karmaşıktır. Ne var ki, yenilgiyi salt kontrolsüz grup- ların aşırı şiddet hareketlerine bağlamak, başarısızlığın nedenlerinin aydınlaşa ça- kılmasında yeterli sayılmaz. Sol Cephe ve cepheyi teşkil eden ortakların, Sol'un su- götürmesi bir biçimde kuvvet pozisyonunda bulunduğu ilk günlerden itibaren «olay- lar» tamamen hakim olamaması, ve po- tansiyel olarak elinde tuttuğu harekete ge- rektiği gibi sahip çıkamamasının üzerinde eleştirel bir biçimde durmak zorunludur. Bu konuda en büyük sorumluluğu, Mitter- rand'ın Sol Federasyon'u taşımaktadır. Sol Federasyon - Komünist Partisi işbirliği, federasyondan yer alan geleneksel Sosyalist partilerin bazı kanatlarında sürekli bir biçimde baltalanmış ve Cephe'nin gerçek ve kesin bir «Hükümet Programı» ile halk oyu önüne çıkması, engellenmiştir. Bu tav- rın seçim öncesi olduğu gibi seçim arife- sinde de devam etmesi, Sol Cephe'yi içten zayıflatmıştır. Sol'un gerçek bir bütün ola-

rak ortaya çıkması ise, Cephe'nin kuv- vet pozisyonundan, gerektiği biçimde ya- rarılanamamasıyla sonuçlanmış ve olayla- rın kontrolü elden kaçırılarak Pompidou'ya dilediği gibi hareket imkânı sağlanmış- tir. Gençlik hareketleri ile sağlıklı bağlar kurulmasında pek başarıya ulaşamama- sindaki nedeni de, yine sol cephedeki uyus- mazlıklara yüklemek yanlış olmayacaktır. Gerçekten de sol cephe ortakları arasında dış politikada olduğu gibi iç politikada da hatırı sayılır görüş ayrılıkları mevcuttur. Gerçi sol cephe ortakları, nisbeten kısa sa- yılacak bir dönemde ortak bir politikamın izlenmesinde önemli mesafeler katetmemiş değillerdir. Ama gerçekten güç olan ve za- mana ihtiyaç gösteren bu gelişmeler, olay- ların beklenmedik patlamasıyla doğal so- nucuna ulaşmadan yakalanmış ve Sol cephe seçimlere bu eksikliklerle girmek zo- runda kalmıştır.

Sol cephe potansiyel olarak, Gaulliz- min düzeydeki başarısına rağmen, bugün inisiyatifi yine elinde tutmaktadır. Gene- ral de Gaulle'in ulusal meclise daha ölü- yük sayılarda giren milletvekillerinin yö- netimin dümenini elinde tutan büyük ser- mayenin seçimlerden bir gün önce mah- kûm olan politikasını, bir gün sonra başa- rıyla ulaştıracağı şüphesizdir. Üstelik son olaylarla büyük sarsıntılara uğrayan eko- nomik konjonktür, sosyal planda en utan- gaç reformlar için bile uygun bir ortam arz etmemektedir. General De Gaulle'in, bugünkü başarısını kuvvetli adamı olarak ortaya çıkan, böylece de De Gaulle son- rası döneminin tek mirasçısı görünen ölü- yük sermayenin mutemmed adamı, ünlü pa- ra babası Rothschild'lerin eski genel müdü- rü Pompidou'nun, dün ülkenin en zengin ve imkânlı olduğu sırada emekçilerden esirgediğini bugün vereceğine inanamak el- bette ki mümkün değildir. Parliamantoda o her zaman özlenen tahata kavuşmuşu- ğun ise anti-sosyal politika taraftarlarına emekçi düşmanı politikalarını sere serpe uygulama cesareti ve imkânı vereceğinden şüpheli edilmemelidir. Ama bütün bunlara rağmen Gaullizm şimdi her zamankinden fazla açık bir boy hedefidir. Bu hareketle ülkenin hayatını durduracak gücüne oldu- ğunu gösteren milyonlarca emekçi ve ün- versite gençliği tetikte ve uyanık beklen- mektedir. Sol cephe şimdi son deneyim de işi altında toparlanıp, bütün kompleks- lerden ayrılarak, sağlıklı bir hükümet programı etrafında bölünmez bir bütün olarak birleşmek zorundadır. Diğer taraf- tan şiddet ve kontrolsüz hareketlerin, bü- tün çekiçliğine rağmen, davaya hizmetten çok halk demokrasisi düşmanlarının ek- meğine yağ sürdüğü kesinlikle ortaya çıkmıştır. Halk yönetiminin gerçekleştirilmesi süreci, macerası hiç bir davanıza yer ver- meyecek derecede, ciddiyet ve feragat isteyen bir savaştır. Devrim her zaman, elinde silah vehmeden tezcamların işinden çok, şartların ve imkânların her an mu- hasebesini yapan, olayları sosyalizmin bi- limsel yöntemleriyle bütün boyutlarıyla değerlendiren gerçek savaşçıların eseri olmuştur.

Fransa'da bugün Asil'in zaafı, artık sadece topuğunda değil, varlığının bütü- nündedir. Büyük sermaye sosyal sorunla- rın çözümünde, eşyanın tabiatı gereği, iflâs etmiştir. Gaullizmin yüzeydeki başarısı, bu temel gerçeği gölgeleyemez.

Fransa'da halk cephesi iktidarı belki şimdi «sarıldığından da yakındır».

"ULUSAL TÜRK SİNEMASI VE ÇIKIŞ YOLLARI" ÜZERİNE SORUŞTURMA

hazırlayan: Attilâ Gökborü

Son yıllarda yabancı sinema yapıtlarından yararlanmayı, uyarılmadan da heri bir çizgiye, plan plan çekmeye kadar vardırıan bir kısım Sinemacıların yanısıra bir küme Yönetmenler geçirdikleri ovrım sonucu «Ulusal Türk Sineması» kavramını ortaya attılar. Bugün bazıları «Ulusal Türk Sineması diye birşey olamaz, bu bir düğtür» derken, Türk Film Arşivi yöneticileri bu yöndeki uğraşlarına, yayın organlarının adını «Ulusal Sineması» diye değiştirecek kadar ıleri götürdüler ve Ulusal Sinema üzerine yapılan tartışmaların çoğunluğu «dost meclislerinde» kaldı. Bu nedenle, sinema üzerine düşünme eyleminin Türk Sineması Tarihi'nin hiçbir döneminde görülmedik biçimde yoğunlaştığı bu sırada, sinema çevresinden çeşitli kişilerin Ulusal Sinema üzerine olan düşüncelerini tesbit edip yanıtımay, sadece okuyucu açısından olan ilgiçliği yüzünden değil, sözü edilen yoğun düşünce eylemine belki bir başka açıdan da hareket getirebileceği ümidyle yararlı bulduk. Bu hafta ilk olarak Halit Refiğ ve Onat Kutlar'ın sorularımıza verdikleri cevapları yayınlıyoruz.

- 1) Ulusal Türk Sinemasından ne anlıyorsunuz?
- 2) Ulusal Türk Sinemasının kurulmasından yana mısınız?
- 3) Sinemanızın bugünkü ekonomik yapısının değişmesini istiyor musunuz?
- 4) Sansür kurumunun çalışma tarzı Ulusal Türk Sinemasının kurulması için bir engel midir?
- 5) Bugün Türk Sinemasında beğenisi şartlandırılmış seyirci sansürü var mıdır?
- 6) Ulusal Türk Sinemasının sinemanızın bugünkü ekonomik yapısı içinde kurulup gelişebileceğine inaniyor musunuz, nedeni?
- 7) Ulusal Türk Sinemasının filizlenmekte olduğunu kabul ediyor musunuz, nedeni?
- 8) Ulusal Türk Sinemasının kuruluşu da:
 - a) Kurucu kuşağı, sinema sanatının hiç kuşkusuz soyun örneklerini vermiş batı sineması kültürünü sindirmesi gerekli midir, nedeni?
 - b) Batı sinemasının anlatım ükelerini benimsemek söz konusu olabilir mi, nedeni?
- 9) Ulusal Türk Sinemasına Türk sanat dallarından neler kaynak olabilir, nedeni?

Onat KUTLAR—

1 - 2. Henüz bütün eserleri ve özellikleriyle belirlemiş olan Ulusal Türk Sinema sanatı konusunda açık bir yargıya varmak mümkün değildir. Dar anlamda bir Ulusal sinema var elbette. Ancak bu sinemanın ekonomik ve estetik açılarından yeterliliği de ortada. Ulusal sinemanın kuruluşu, büyük eserlerini vermiş, Türk ve dünya kamuoyuna maloluğu güc, karmaşık ve çatışmalı bir süreç sonucunda olacaktır. Bu eserler için şimdiden kuramsal kalıplar düşünmek yararlı değildir. Bu tartışmaların, Türk toplumundaki öbür tartışmalara paralel olması mümkündür. Genç kuşakların akılcı, yurt gerçeklerine tavizsiz bakabilen, devrimci bir eylem içinde bulunmaları ve bu eylemin çeşitli alanlarda kazandığı başarı Sinema alanında da aynı tutumun başarılı olacağını göstermektedir. Bu eyleme engel olacak politik, ekonomik ve estetik kalıpların kırılması Ulusal bir sinema sanatı için gerekli ilk koşuldur. Tarihin önlenemez yasalarına uygun olarak yeni kuşaklar bu için üstesinden gelecekler ve Ulusal sinema sanatımızın büyük eserlerini vereceklerdir. Bu savaşta sinemacının kaynağı başta kendi halkımızın gerçekleri ve deneyimleri olmak üzere yeryüzünde inana karşı olmayan, sömürücü amaçları olmayan bütün deneylerin ortak ve evrensel kalıtı olacaktır. Ulusal Türk Sinema sanatı, her ulusal sanat gibi özgün olacaktır. Hem tarihsel perspektif içinde özgün ve devrimci; hem de bugünün evrensel perspektifi içinde özgün ve ulusal. Yani kendimizin bile olmasa geleneksel kalıpları eleştirecek, yerine yeni özyer ve biçimler sunacak kadar devrimci; hangi amaçla olursa olsun hiç bir yabancı kültürün boyunduruğuna girmek istemeyecek kadar ulusal.

Ben, bu genç kuşakların Ulusal devrimci ve özgür sinemayı yaratma haklarını savunuyorum.

3. Türkiye'de sinema endüstrisi, komprador-bürokrat-ağa üçlüsüne paralel bir kavadorsansürü-ışletmece-ıefeci dört-lüsünün elindedir (Cavadores : Güney Amerika ülkelerinde kap-

kapçı ve sömürücü yapımcılara verilen adı). Bu dörtlü, bazı Yeşilçam aydınlarını bile aldatan karmaşık yollarla hem seyirciyi hem de emeğinin dışında bir çıkarı bulunmayan teknik kadroları sömürmektedir. Öbür yandan yabancı film getiricileri de bütün kompradorlar gibi sinema sanatının büyük eserlerine kapıları kapamakta, uyutucu çıkar düzenine en uygun bayağılıklarla Türk seyircisini iki kez sömürmektedirler.

Bu ekonomik düzen bütün akrabala taallukatı ve şakşakçılıyla birlikte çökecektir.

4. Sansür tanımı gereği bir düşünce ya da sanat eyleminin ortaya çıkmadan kontrolü anlamını taşımaktadır. Bu ise hiç bir yolla temellendirilemeyecek ilkel bir baskı aracıdır. Bir ülkenin yasaları suç olan eylemi yapıldıktan sonra engeller ya da cezalandırır. Ama sansür bir eserin doğrudan doğruya yaratılmasına engel olur; onu tasarı durumundayken ya da kamuoyuna hitolmeksizsin boğar. Sansür, ulusal sinemanın kuruluşu yolunda karşımıza çıkan en tehlikeli engellerden biridir.

5. Günümüzde halka karşı eylemleri de halka maletmek, chalk böyle istiyors sloganına sığınmak çok kullanılan bir aldatma yöntemi durumuna gelmiştir. Halk adına konuşanların söylediklerinin gerçeklik derecesini halk doğrudan doğruya konuşmadıkça kestirmek mümkün değildir. Türk seyircisinin beğenisi elbette yıllardır şartlandırılmıştır. Ama gene de halkın bilinçlenme gücüne, doğrunun, gerçeğin ve halktan yana olanın zaferine inaniyorum.

6. Ekonomik yapıdaki değişiklikleri iki ayrı planda incelemek gerekir. Türk toplumunun ekonomik yapıdaki genel değişiklikler elbette sinema alanına da yepyeni bir görünüm kazandıracaktır. Bu durumda Ulusal sinema sanatının özgür bir biçimde kurulup gelişebileceği apaçaktır. Ancak bu genel değişiklikler gerçekleşmediği sürece Ulusal sinemanın gelişemeyeceği tezi de doğru değildir. Genç kuşaklar ve dürüst sanatçılar mutlu bir dönüşümü beklileyerek elleri kolları bağlı durmayacaklardır. Bu alanda hem piyasa içinde hem de bağımsız çevrelerde çalışmalar vardır. Bu çalışmalar bilinç-

li kamuoyu güçleri ve uyanık seyirciler tarafından desteklendikleri ölçüde etkili olacaklar ve bir kalite pazarının doğmasını sağlayacaklardır. Bu pazarın talep gücü, devletin alacağı bazı tedbirlerin (kaliteye prim, sanat ve deneme sinemaları için özel tarife, vergi ve rüsum tedbirleri) de yardımıyla piyasayı etkileyecektir. Bu koşullar gerçekleşirse ulusal sinema sanatına yön verecek eserlerin yaratılması bütbütün imkânsız olmaktadır çıkacaktır.

7. Elbette. Her öüm yaşayanın, yeni olanın, geleceğe dönük olanın tohumlarını içinde taşır. Bu alan iki umut var : Birli, Yeşilçam'da çok az sayıda yönetmenin, son yıllarda yoğunlaşan tartışma ortamının da verdiği hızla giriştikleri yeni denemelerdir. İkincisi ise Yeşilçam dışındaki kısa filmcilerin yürekli çabaları. Ancak birincilerin, önemli hiç bir zaman yadınmayan deneylerini derinleştirecekleri yerde yetersiz kuramcılarının peşinde sinema yazarları ile didişip durmaları, ikincilerin ise için bir ölüm kalım ve dayanışma sorunu olduğunu henüz yeterince kavramamış bulunmaları umutlu olanları kuşkulandırıyor. Bu sinemacıların tümü de unutmamalı ki artık umutlarla oyalanacak vaktimiz yoktur. Filizler filizler... anladık ama bize güçlü çınarlar gerek.

8. a) Gerçek sanatçı için sorunlar düşünülemez. Yatay anlamda yeryüzünün bütün sanatçılarının, düzey anlamında da tarihin bütün kültür adamlarının deneyleriyle karşı karşıya gelmelidir sanatçı. Zaten bir bilim adamının «ANT»ın soruşturmasına verdiği cevapta söylediği gibi «günümüzün haberleşme ortamında kapıları kapamaya imkân yoktur».

«Kendimi sadece Türk kültürünün değil, insanlığın tüm kültürünün mirasçısı olan bir kimse gibi görürüm» diyordu.

ONAT
KUTLAR
Devrimci
ve ulusal
sinemayı
savunuyor...

Nâzım Hikmet, «Kültürden söz ettiğim zaman sadece Grek ya da Rönesans kültürünü değil, Asyanın, Afrikanın ve Amerikan kültürlerini de kast ediyorum.» Bütün deneylere açıklık, bütün deneylerle hesaplaşma büyük ve yürekli sanatçıların harcıdır. Çünkü...

b) Hiç bir gerçek sanatçı «takma» kültürlerle yaratmaz eserini. Bütün deneylere açıktır ama kendi gerçekini kendi anlatımıyla kendi dilinde söyler. Yaşamadığı dünyaların türküsünü çağırır, kanında ve etinde duymadığı acıyı anlatmaz. Bunları bildiği için de korkmaz yeryüzüne açılmaktan. Sesine güveni olmayanlar hamam kurnalarında söylerler türkülerini.

Gerçek sanatçılar için ne batının, ne doğunun ve ne de ölü geleneklerin anlatımını benimsemek, onların dümen suyunda eser vermek söz konusu değildir. Bunlar sanatçı olmayanların korkuları, vehimleri, karabasanlarıdır.

9. «Dünyayı sadece açıklamak değil, değiştirmek zorundayız» Devrimcinin yasağı budur. Geleneksel sanatlarımızın ürünlerini iyi tanımanın elbette gerekli. Hem de öyle yerli mah Loti'ler değil, Sabırlı, derinlemesine ve eleştirel çalışmalarla araştırılmayız. Türk sanatlarımızın geçmişinde çağdaş sanatçının ilgilenebileceği sayısız hazineler vardır. Bu kaynakların araştırılması bu soruşturmanın amacıdır, benim de yetkimli ajarı. Ayrıca yirminci yüzyılın sanatı olan sinemanın, geleneksel sanatlarımızla ilintileri konusunu oldukça karmaşık sorunlar çıkarır ortaya. Ama gene de bu yoldaki bütün çabaları yararlı gördüğümü söylemeliyim. Bir tek partile : Geçmiş araştırılmı, değerleri bulup çıkarılma derken yeni Nibelüngenler yaratmamak, bir «Osmanlı romantizmi» ne yakalanmamak, inatçılığın ve ırkçılığın tuzaklarına düşmemek şartıyla.

Halit REFIG—

1 - 2) Bir sanatın ulusal yahut evrensel nitelik taşımaması ülkenin tarihsel koşullarıyla ilgilidir. Bir ülke ekonomik ve politik bakımdan bölgesinde üstünlük sağlanmış, başka ülkeleri kendisine bağımlı hale getirmiş, bir imparatorluk yahut uluslar topluluğunun merkez durumuna gelmişse, kendi ekonomik yapısı ve toplumsal düzeninin ürünü olan inang ve sanatlarını evrensel bir inang ve sanat sistemi olarak savunur ve yaymaya çalışır. Augustus'un putperest Roma imparatorluğu'nun, Charlemagne'nin hristiyan Avrupa imparatorluğunun dünya görüşleri ve sanat anlayışları bu yüzden evrenselidir. Arap İslâm imparatorluğu'nun, Osmanlı imparatorluğu'nun da evrensel bir dünya görüşü, sanat anlayışı vardı. Osmanlılarda devlet sanatlarının Türk ulusundan ayrı düşünülmesi gibi görünen özellikleri bu evrensel karakterinden dolayıdır.

Ulusal sanatlar, super devletlerin emperyalist yayılmaları karşısında ulusal bağımsızlığın korunması yolunda bir direnme ve bağ kalmırma davranışdır. 204 yıllık batılılaşma çabaları Türkiye'yi sonunda batıya ekonomik ve politik bakımdan bağılı bir hale getirip bırakmıştır. Bugün batıdan ithal edilen, kökü Augustus'un Roma usulü barış (Pax Romana) ile Charlemagne'nin katolik imanına dayanan; (düşünce ve sanatta insan sevgisini kimsese bırakmayıp, engizisyonunda, din savagılarında ve taht kavgalarında milyonlarca insan kanı döken, Avrupa'nın yeni zengini Medici ailesinin rönesansı; eşlik ve kardeşlik nâralarıyla iktidarsız Fransız asillerinin kafalarını kesip, hükmetme hakkını zenginlere veren, hürriyet diye girdiği ülkelerde insan topluluklarını kılıç zoruyla gütmeyi deneyen, Napoleon'un özgürlük

HALİT REFİK
— Evrensellğe karşı —

Etkileriyle beslenen) evrensellik anlayışının ulusal meselelerimizi çözümlenemizde bize hiçbir faydası yoktur. Bu çeşit bir evrensellik anlayışı bizi ancak gitgide kendi meselelerimizden uzaklaşmaya, halkımızla yabancı olmaya, sonunda devlet olarak bağımsızlığımızı mutlak bir şekilde kaybetmeye götürür.

Abidin Dino ve düşüncelerini, bu çeşit evrensellik anlayışına örnek, «De Gaulle'in liderliği altında kurulmakta ve gelişmekte olan, Atlantikten Ural dağlarına kadar bağımsız Avrupa'nın Anadolu yaylasından geçeceği» şeklinde görüşleri son derece yanlış ve tehlikelidir. Anadolu yaylasının Türkleştiği zamanlardan bu yana en önemli tarihsel fonksiyonu ne doğuya ne de batıya bağımlı olmayıp iki dünya arasında bir muvazene köşesi meydana getirmesidir. Siyasetimizin bu tarihsel geleneğin bir ifadesi olan «Ne Moskova'dan, ne de Washington'dan yanayız» gibisinden beyanları, düşünce ve sanat hayatımızda sağlam desteklere sahip olmadıkça kuru laftan öteye geçemez. Türkiye kendi bölgesinde tarihsel görevini yüklenip, Balkan ve Orta Doğu ülkelerini doğu ve batı blokları arasında bir denge unsuru olmak üzere bir araya toplamak yolunda gayret sarfetmedikçe hiç-

bir evrensel görüşleri süremez. Türkiye'nin kendi bölgesel çıkarlarının dışındaki bütün evrensel görüşler ulusal bağımsızlığımızın kaybına giden adımlardır. Kendi bölgesinde bugün için böyle toplayıcı ve birleştirici bir gücü olmayan Türkiye'nin bloklar arasında kaynayıp uflanmaması için tek çaresi bütün evrensellik akımları karşısın da ulusallık kalkanını kullanmasıdır. Türkiye'nin bugünkü tarihsel koşulları içinde, ulusal düşünce ve sanat akımlarına sarılmamız tek varolma yolumuzdur. Bu dün böyle değildi, yarın da böyle olmayabilir. Ama bugün böyledir. Bu gerçeği görmemekte ısrar etmek evrensellik savunucularını super devletlerin ajanları durumuna düşürür.

Ulusal Türk sineması bu tarihsel çabada ulusal Türk düşüncesi ve sanatlarının bir parçası olarak üzerine düşeni yapmakla yükümlüdür. Ulusal akımlar Türk düşünce ve sanatlarında ne kadar gelişip güçlenirse Türk sinemasını da bu yolda o kadar çok olumlu bir biçimde etkileyip besler. Türkiye'nin bugünkü tarihsel koşulları içinde, ulusal sanatımıza gerekliliği konusunda Türk sinemacılarının bilinçlenmeleri, öbür sanat kollarından ve düşünce akımlarından yardım ister görsün ister görmesinler, «çağdaş», «yenil», «özgür» v.s. gibi yaftalar altında super devletlerin sızma ve yayılma stratejisi olan «evrensel sanata» akımlarına yetenekleri ve olanakları oranınca karşı koyan «Ulusal Türk Sineması» için çalışacaklardır.

3) Bir şeyi değiştirmek istersen değiştireceğin şeyin ve yerine konmak istenenin iyice bililmesi gerekir. Memleketimizin ekonomik yapısını değiştirmek isteyenler arasında da sık sık rastlandığı gibi sinemamızın ekonomik yapısını değiştirme çabıktan önce, ezberle sözlerle hareket ettikleri, meselenin esasıyla ilgilenmedikleri görülmektedir. Metin Erksan'ın dediği gibi «haricîten gazel okuyana bu şamatacılar önce seslerini keserler. Bilenler (yani meslek erbabı) bu ekonomik yapının ne olduğunu ortaya koyacak; yeti-

eller, fırsatçılar, kumandanlık meraklısı kapukulları, post kapma sevdalıları araya sokuşturuluzmanlar çıkar yol gösterecek; devlet de ulusal bağımsızlığa karşı değilse uzmanların tekliflerinin kanunlaşmasını sağlayacak. Değişme böyle olur. Yoksa önüne gelene dil uzatıp kuru güdültü çıkartmak ve ortabığı toza dumana bulandırmakla değil.

4) Eger sansür kurulu ulusal bağımsızlığımızın karşısındaysa engeldir. Ya da başka bir deyişle, sansür kurulu ulusal sinemanın kurulmasına engel ise Türkiye'nin bağımsızlığına karşıdır.

5) Özellikle yüzbinden fazla nüfuslu merkezlerdeki seyirel batıdan gelen filmlerle etkilenmekte ve Türk sinemasını da şartlandırmaktadır. Küçük merkezlerde yerli özelliklerini nispeten koruyabilen seyirel toplulukları Türk sinemasına yön veren güçlerden biri olmaktan gitgide çıkmaktadır. Son yıllarda kopya ve batı özentisi filmlerdeki artış sebeplerinden biri de budur. Kısacası Türk seyircisinin beğenisi yerli filmler tarafından şartlandırılmamakta, aksine seyirel aldığı yabancı etkiyle sinemamız şartlanmaktadır.

6) Türk sinemasının bugünkü ekonomik yapısı bütün yetersizliği ve aksaklıklarına rağmen aşında halka dayandığı, yani bir «halk sineması» olduğu için, fazla gelişme imkânları sağlamasa bile «ulusal sineması» yapılmasına engel değildir. Ulusal sinemanın gelişmesinde en büyük eksiklik milli sermaye yokuşu ve devletin destek olmaması ise, en büyük tehlike de ortak yapımlar yoluyla girmesi muhtemel olan yabancı sermayedir.

7) Ulusal sinemanın tohumları çoktan atılmıştır. Metin Erksan, Lütfü Akad, Duygu Savaşçı gibi rejisörler, «Susuz Yaz» «Sevmek Zamanı» gibi önemli eserler vermiş, «Hudutların Kanunu» ve «Karanlıkta Uyananlar» gibi dikkate değer çalışmalar yapmışlardır. Bugün bu sinemacıların birçoğu ülkemizde batılı sinema akımlarının şimdilik ağır basması yüzünden istedikleri filmleri yapamıyorlarsa bile «ulusal sineması», «halk sineması» konularında yapılan kuramsal çalışmalar llerde çok daha güçlü filmlerin yapılması için sağlam temeller hazırlamaktadır. Bu arada «ulusal sineması» konusunda «Türk Film Arşivi» çalışmalarının sinema ile ilgili diğer bütün kurumlardan daha ağır bastığını söylemek yerinde olur.

8) a) Soyadı kanunu 1934 yılında kabul edildiğine göre soyululuk merakımızın 34 yıllık kısa bir geçmişi var. Daha henüz bir geleneği de yok. Batıda feodalitenin bir eseri olan soyuluğa gelince, haçlı seferlerinden bu yana Anadolu halkı da Rumeli halkı da baronların, kontların, prenslerin elinden çok çekti. Ashında batının ne soylusunun ne de soylusunun bugüne kadar bize bir hayrı olmamıştır ya, Kemal Tahiri'n «Devlet Anas»ındaki gövayye Notüs Gladys'u hatırladıkça, batı sineması ürünlerinin soylulukları üzerine konuşulmaması eiden gelmiyor. Bununla birlikte, esiri olmamak şartıyla batı sinemasını tanımak ve iyi bilmek hiç şüphesiz oldukça faydalıdır.

b) Olamaz. Çünkü batı sinemasının anlatım ilkeleri batının kendine özgü ekonomik yapısının, sosyal düzeninin bir sonucudur. Türkiye aynı tarihsel şartlardan geçmemiştir.

9) Hepsil, Nedeni yok, yabut çok.

ant yayınları sunar

CHE GUEVARA

SAVAŞ ANILARI

Efsanevi ihtilalcinin Küba Devrim Savaşı ile ilgili hatıralarını bir araya getiren kitap Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde fiyatı 10 Lira'dır.

EMILE BURNS

marksizmin temel kitabı

Marxizmi işçinin, köylünün, okumuşun, okumamışın kolaylıkla anlayabileceği bir dille izah etmektedir Lüks krome dört renkli ofset kapak içinde fiyatı 5 Lira

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI, P.K. 701, İSTANBUL, Telefon : 27 81 09

ÇİFTE İNDİRİM!

Okurlarımız ANT'a abone oldukları takdirde, iki indirimden birden istifade ederek hem dergilerini yüzde 33 ucuza okuyabilecekler, hem de ANT yayımlarını yüzde 20 indirimle satın alabileceklerdir. ANT'ın yaz aylarında uyguladığı indirimli abone tarifesi.

Yıllık 44 lira
6 aylık 22 lira
3 aylık 11 lira

Okurlarımız abone bedelini «ANT Dergisi — P.K. 934 — Sirketi — İSTANBUL» adresine gönderdikleri takdirde, 125 kuruşluk ANT Dergisi'nin her sayısını abone süresi içinde 84 Kuruş'a okumak haklarını bulacaklardır.

Ayrıca, bu süre içinde ANT yayımlarını ucuz fiyatla satın alabilmek için abonelarımızın yüzde 20 indirimli kitap bedelini aynı adrese havale etmeleri ve arkasına açık adresleriyle abone numaralarını yazmaları kâfidir. Abonelerimize SAVAŞ ANILARI 8 Lira'dan, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI 4 Lira'dan satılmaktadır. İstanbul'daki abonelerimiz, bizzat ANT idaresine gelerek kitaplarını indirimli olarak alabilirler.

Böylece ANT'a bugün yıllık abone olan bir okurumuz bir kalemdede 21 lira tasarruf sağlamış olacaktır.

ŞİDDETLİ BAŞ AĞRILARINA KARŞI GRİPİN

Basarı ile kullanılır!

GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

Yeni Ajans : 3160/488

ANT'IN YAYINI

ÜSTÜNE POLEMİK

Son gençlik hareketleri, geçtiğimiz hafta Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi ile AP'nin Papanek'çi beyni Aydın Yalçın arasında bir polemik konusu olmuştur.

Bilindiği gibi, iktidarın baş Demirel ve sözcüsü Aydın Yalçın, Meclis'teki ve Meclis dışındaki konuşmalarında gençlik hareketlerini aşırı solun tahrik ettiğini ileri sürmüştü. Bunun üzerine Abdi İpekçi de, Milliyet'te yazdığı bayyazıda bu iddianın tutarsızlığını ortaya koyarak, «Hükümetin elinde delil yarsa, açıklasın. Bir takım karinelerle bu işe aşırı sol karışmıştır demek kâfi değildir.» demişti.

Aydın Yalçın Milliyet'e gönderdiği cevapta kargaları dâhil güldürecek bir mantıkla delil olarak ANT'nin ve Türk Solu'nun yayınlarını göstermeğe kalkmıştır. Milliyet'in 4 Temmuz tarihli nüshasında yayınlanan cevabında Aydın Yalçın aynen şöyle demektedir:

«Polis ve milli emniyet raporlarına başvurmuşu hiç lüzum yok. Türkiye'de Mao'cu Marksistlerin organı olan Türk Solu Dergisi ile, sosyalist ihtilali parlamenter sistem içinde bir süre çabıştıktan sonra yapalım diyen TIP'in organı ANT Dergisi'nde aşırı sol, öğrenci hareketlerindeki rolünü, kimsenin bereddüdüne yer vermeyecek şekilde gayet açık ifade etmiştir.

ANT Dergisi'nin 18 Haziran tarihli nüshasından yaptığım iltibaslarda, isgal hareketinin güne sağ, ne sol sloganıyla başladığı halde, sonradan karakter değiştirdiği, «Devrimci ve sosyalist» güçlerin kontrolüne gir-

Sandıktan çıkma değil, saraydan çıkma!

Saray'dan çıkma, «Mühürü Süleymana veya «Şad-ı» diye tanınan, en az bir asırlık antika kıymetli taş satıktır. Komple elmas 4 santim çapındadır. Üzerinde beş boy 99 parça, purlantadan daha üstün felemlenmiş elmas mevcuttur.

Müracaat: Posta Kutusu 207 - Bursa.

MİLLİYET
(4.7.1968)

diği, işin teferruat üzerinde epazarlıkçıktan çıkıp, gerçek hedeflerine yöneldiği bildirilmektedir. TIP bu olayı çok dikkate değer bir gelişme olarak nitelemekte, hareket önce başkaları tarafından başlatılmış, tutarsızlıklarla malûl olsa bile, sosyalistlerin eline geçtikten sonra, ideolojik bir tutarlılığa kavuşturulduğunu belirtmektedir.

Aydın Yalçın, gençlik olaylarıyla ilgili olarak ANT Dergisi hakkında Meclis'te daha da ileri giderek «komünist ihtilali tahrikçiliğine» kadar varan suçlamalarda bulunmuştu. Nitekim, Anadolu Ajansı'nın 26 Haziran 1968 tarihli bülteninden aldığımız Meclis haberinde Aydın Yalçın'ın ANT Dergisi'nden parçalar okuduğu belirtildikten sonra konuşmasından şu parçalar verilmektedir:

«Bununla Türkiye'de solcuların komünist ihtilali çıkarmak için nasıl bir yol düşündüklerinin ifadesini bulmaktayız. Aslında bu sözler yeni de değil-

dir ve yalnız bize mahsus da değildir. Bunun ihtilaller üzerine yazılmış bilimsel eserlerde daha geniş tahlilleri de vardır.

TIP organı demektedir ki, bu iş başkaları tarafından, başka hedeflerle başlatılmış olsa bile, bizim kontrolümüze geçmiştir. Bunu biz ideolojik maksatlarımız için kullanma fırsatı olarak mütalâa edebiliriz. Buna bazı sosyalist öğretmenler de karışmış ve harekete teknik yapan duruma geçmişlerdir. Üniversiteye verdikleri reform tasarısı da, bu sol kanat ekibin bir teklifidir.

Bunlar, Fransa'da 1871 yılında Paris Komünü olayındakiler gibi, komünist ihtilalinin ilk laboratuvar tecrübesinin Türkiye'de yapıldığı inancındadırlar. Çünkü bu şekilde ihtilal ümidinin gerçekleşmesinin ilk belirtilerini gördükleri kamsındadırlar. Hakikaten Rusya'da ihtilal ilk önce, TIP organının belirttiği gibi, Menshevikler ve Liberaller tarafından 1917 Şubat'ında mutedil bir hareket olarak başlamış, fakat sekiz ay sonra tam olarak komünistlerin kontrolüne nasıl geçmişse, ANT Dergisi de aynı ümit ve sevinç içindedir: Hareket kendi dışlarında hazırlansa, hattâ

belli bir tutarsızlıkla başlatılsa bile, bunun yönetimini ele alarak komünistlerin başarı sağlayabileceğini isbat etmesi bakımından son olayları büyük bir sevinçle karşılamaktadırlar.

Hasbelkadar Türk parlamentosuna gelmiş olan ve bu işlerin iç yüzünü görmek ve anlamaya çabaları müsaîf olmayan veya siyasî ihtirastan şeytanla bile ortaklık kurmayı kendileri için mahzurlu görmeyen bazı kimselerin bu davranışlarını, Türk kamu oyuna teşhir etmekte devam edeceğiz. Bunlar anlamak için uzun boylu polis raporları almaya, millî güvenlik teşkilatımıza bilgisine başvurmaya lüzum yoktur. Bu işlerin dünya çapında nasıl yürüdüğünü bilebilecek kadar asgari kültür, öte taraftan aşırı solun Türkiye'deki yayınlarını akıllı ve anlayış bir şekilde takip etme, bu işe kâfi gelecektir.»

Aydın Yalçın'ın iddialarına Abdi İpekçi ise şu cevabı vermektedir:

«Sayın Yalçın'ın, yalan yazdığını her fırsatta ileri sürdüğü iki derginin yayınına gerçek kabul edip bunları yeter delil sayması dikkatli çekicidir. Biz bu yayınlara daha ihtiyatlı bir tutumla değerlendirmekten yanayız. İnancımıza göre, söz konusu yayımlar, hareketi yayın sahiplerinin kendi istedikleri yöne çekmeleri amacıyla yorumlanmalıdır. Ye samiriz Sayın Yalçın'ın değerlendirmesi, onların bu isteğine hizmet etmiştir. Biz bu konudaki görüşümüzü 29 Haziran tarihli yazımızda şu cümlesinde açıklamıştık: Belki bazı çevreler, ortaya çıkan durumdan yararlanmak istemişlerdir. Arma hareketi düzenleyen öğrencilerin bunların elinde birer âlet olmayı kabul ettikleri veya bilmeden oldukları konusundaki görüşlere katılmak mümkün görünmemektedir.»

AP sözcüsü Yalçın'ın başka türlü konuşması beklenemezdi.

Yalçın'a hakettiği cevap diğer sayfalarımızda verilmiştir.

Gençlik hareketleri boyunca olumlu çabalarına tanık olduğumuz ve bu tutumunu desteklediğimiz Abdi İpekçi'nin derginiz hakkındaki mütalâalarını ise hayretle karşıladık.

ANT'nin gençlik hareketleri konusundaki yayınına, «bu yayını sahiplerinin hareketi kendi istedikleri yöne çekmeleri amacıyla» yorumlamasını, Abdi İpekçi gibi objektif davranmağa alışkın bir gazeteciden beklemezdik.

ANT'nin yayını, yayın sahiplerinin hareketi istedikleri yöne çekme gayretinin değil, olayları tarihsel gelişim içindeki yerine oturtmak ve gerçekçi şekilde değerlendirmek çabasının ifadesidir. Nitekim, gençlik hareketinin liderleri de, son olayları, ANT'nin teşhisleri paralelinde değerlendirmişlerdir.

Gençlerin beyanları ile, ANT'nin son dört sayısındaki yayınları bir arada gözden geçirmek, Abdi İpekçi gibi dikkatli bir gazeteciye, daha sağlıklı yargılara varmak imkânı sağlayacak ve kendisini ANT hakkında yanlışlıklara düşmekten kurtaracaktır.

Sıkmabaş Şüle'ye cevap...

Kadıman imam olur mu? Tesbihlerde «İmame» vardır ama, imamesi olan bir camii görülmüş müdür?

İmamlık er kişi işi ve şerefidir.

Eşitlik... Aramızda eşitlik ve huzur-u Rabbil' Âlemîn'de eşitlik? Eyvallah! Fakat ne imâm, ne müftî, ne de hatip olabilirsiniz hanımefendiler.

NİZAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 4.7.1968)

MC KAFLI'YA GÖRE ANT!

Türkçe bir dergi var, haftada bir çıkarıyor; sayfaları, resimleri, yazıları kötü düzenlenmiş değil, hattâ usta ellerde olduğunu iddia edebilirim. Bana gönderiyorlar, hem okuyorum, hem de üzülüyorum.

Derginin yalnız solcu olmasına üzülüyorum, «Türkten biraz kökü arıyorum da onu bulamıyorum, bunun için daha çok üzülüyorum. Böyle zeki, kurnaz, inatçı ve bilgili insanların, Türk düşmanlarına değil, Türk Milleti'ne yararlı olmalarını pek isterdim.

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman - 30.6.1968)

ANT'nin notu: Bizim bildiğimize göre Türk Milleti'nin şu sırada en büyük düşmanı Amerika'dır. Amerika'ya ise kimselerin hizmet ettiği cümlelerin malûmudur. «Kokus» avcısı Me Kaflu, gözleriyle değil «burnu» ile okuduğu için olacak, kimsin kime hizmet ettiğinin farkında değildir. Bosuna üzülmemesi için, burnu ile değil, gözleriyle okumasını tavsiye ederiz.

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZJÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU Dağmusaşık Sokak Emeç Han 16/31 İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Postö Kutusu: 984 - SİRKEÇİ - İSTANBUL • Ankara temsilciliği: Tel. 12 46 20 •

Özge: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI • Fatura Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Çağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 82 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT SÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. • İlan: Santimi 25 Lira; yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir. • Tak süren ücretine 5 santimlik kuru yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.